

Kwôlo Dôri wo Emen wo Mark kôl kwôli bô magtubu tori a Kwôlo kôl kwôli magtubu to Mark li hen

Kwôlo Dôri wo Mark na, gengijn na sa ðijné ka na Jubjê ré hen. Magtubu to Mark hende to hen na, na magtubu to mena ðêj senje men, kwôlo Jésu wôni wo yêngi iyôn kôba nañ bôô a a men. Nijnba, magtubu hende to hen kôl na kwôli ðijné ka Jésu men, kwôli berarê wo ôbi berare ðijné men, kwôli nariñare kwôlê wo ôbi nariñ nañ ðijné a men. Kwôlo pôni wo yi bô magtubu to Mark a hen na, nañ bô magtubu to Matiyé a men, nañ bô to Ja a men, nañ bô to Luk a a men. Magtubu to Mark hende to hen kôl kwôli bô emê, wôsa tumô ba, hende kôl na kwôli Jésu mega ré na Kema Emen (1: 1) men, deré kibi ba kôl na kwôli Kema Emen bi wo hen réé ma añ bay réé ðééri sa gurô tagelé (15: 39).

Sapitre 1 - 8: 26 a na, Jésu gey wo kwôni ré hôn jog ðiré na i ba ré tô. Ôbi berare bay ômñare men, dage tunu to habijn sa ðijné men, iyêl nañ ibiyare a men, menba, ðijné engere iyôn ba: «Gawra bi wo hen na I ba?» Nijnba, Jésu kôlijñ ðijné ka kôl ciré hônî hen iyôn ba: «Kôlijñge kwôni ené i ba ré pa pa.»

Sapitre 8: 26 - sapitre 16 a na, gey gelijn ðijné ré hôn wô mi a Jésu ré na Kema Emen ba.

Ëijné kañ bay bê bôrji sa Emen a ka bô emê wo Rômê na, gey gawrê ka yi môñ emen iyôn hen. Gawrê bay ka hen lêrê aŋga ðêrê sa kirijn men, aŋga bay li ba kurijn dô biji men, bay gôlijñ sa aŋgañ bô emê kêm a men.

Nijnba, Jésu wo na Kema Emen hen na, bul yiri gawra aɲ biɲ Emen kwôlê kwôy wo uwôɲɲɲi bô emê men, uwôɲɲɲi temare a men. Bay tô Jésu kôba are bay ka ôbi li hen na, bay hôn bôrji perañ né. Aɲ li wo bay jibiri déɲ kirijna bay ôrijn wô uwôlijn kwôlê sari a aɲ derijni hen. Na dami wo asgarɲê woɲ Rômê a gelé temare to Jésu ma hen, menba, ôbi kôl iyôɲ ba: «Gawra wo na na, na Kema Emen bi tiri.»

Kirijna Jésu da kelê kwôlê wôni gengijɲ sari ba ôbi uwôge yiri Kema Emen. Uwôgê bi wo hen na, gel na wo gawra bi wo hen, Emen né biri damɲare kêm men, néé woɲ dé bô jalê sa gawrê men, kwôɲ uwôlijn kwôlê sarji a a men. Men, gel wo Jésu ré na gawra tiri a men. Men, gijê wo yi gengijɲ sa Jésu naɲ jé lêri hen.

Kwôni wo dêɲse magtubu to Mark hende to hen na, a henê wo eɲgeré kwôlê wo kôl iyôɲ ba: «I a na Jésu ba?» hen bô a. Aɲ kwôlo jeré hôn ulê sara lew ba naɲ. Já dêɲsê magtubu to Mark kaɲ kerê dema jeré henê geré wo Jésu ay men, i a ré na Jésu ba a men tô.

Derê kwôlê wo Ja ôbi lijɲ biɲé batêm

(Mt 3: 1-12, Lk 3: 1-18, Ja 1: 19-28)

¹ Kwôlê wo Dôri wo gengijɲ sa Jésu Krist Kema Emen ayijɲ tôri mega hen iyôɲ. ² Mega *ôbi kibi Emen *Esay na li bô magtubu to Emen a tumô kôl iyôɲ ba:

«Toy, nôbi Emen en jé mana wujê tumôm a bi ré ô ɲanê geré wom.

³ Na tôô ôbi ulê béré wo ôm derô gwôlê kôl iyôɲ ba:

«Nanêɲge geré wo Kelma men, ɲanêɲge kam geré kari bi ô derôre a men.» »

⁴ Na hen iyôɲ a Ja ré so aɲ ôbi lijɲ biɲé batêm derô gwôlê men, uwôlijn béré kôl iyôɲ ba: «Belêɲge cêgerɲge biɲ

têriŋ aŋ ken li batêm aŋ bi Emen né dŋi bôri jalê sa têriŋ tonge a.»

⁵ Bijné ka bô emê wo Judé kêm naŋ ka Jérusalêm ôrji sa pôn pôn ligiri a. Bijné bay ka hen tô tô têriŋ toji ta aŋ ôbi liji batêm bô cér wo Jurdê bi wo hen a.

⁶ Ja tôbe bargay ka bay li naŋ gusiri jambal men, ôbi ha tô bôri naŋ ariŋ a men. Ari emêri na céré men, timne a men. ⁷ Ôbi uwôl béré kôl iyôŋ ba: «Kwo a era cêgen a hen na, néé wori gôliŋ kuŋê men, en nêem dengé terê gangi garbê kaŋ têri ré a men. ⁸ Nôbi, en lêngge batêm na naŋ kam niŋba, ôbi ba a lêngge batêm naŋ Tunu toŋ hendi bô bôrê.»

Batêm to Jésus

(Mt 3: 13-17, Lk 3: 21-22)

⁹ Na iyôŋ a, Jésus ré hena Najarêt bô emê wo Galilé aŋ bijn Ja liri batêm bô cér wo Jurdê. ¹⁰ Kirijna Jésus so bô kam a na, ôbi gel derômaran bôliŋ aŋ Tunu toŋ hendi bô bôrê yi mega derare iyôŋ herbo sari a. ¹¹ Aŋ tô kwôni ôm derômaran a kôl iyôŋ ba: «Ju na Keman, en purem daman men, en li yi derê wô sam daman a men.»

Sidan sél Jésus

(Mt 4: 1-11, Lk 4: 1-13)

¹² Kirijŋ bay ka hen na, Tunu toŋ hendi bô bôrê dô tumô Jésus ôriŋ naŋ dŋi derô gwôlê. ¹³ Ôbi li wulê tôre pôrbu derô gwôlê menba, Sidan era sa séli. Jésus mô perê tanare to noni niŋba, *manê ka derômaran a sa li naŋ dŋi.

Jésu uwôge bay tôri ka tumô pôrbu

(Mt 4: 12-22, Lk 4: 14-15, 5: 1-11)

¹⁴ Kirijna bay ðu Ja uwôl dangay a na, Jésus ô bô emê wo Galilé. Ôbi uwôl béré Kwôlo Dôri wo hena ligi Emen a. ¹⁵ Aŋ ôbi kôl iyôŋ ba: «Kirijŋ kô niŋ aŋ *emê iyére to

Emen era ða niɲ. Ðéŋge jé lêrenge wo habiɲ hen ba, aɲ ken bênge bôrnge sa Kwôlo Dôri a.»

¹⁶ Kirija Jésu ô kibi cér wo Galilé na, ôbi gel Simô naɲ yêni André ka na bay uré hen urji kuyê naɲ bera.

¹⁷ Menba, Jésu kôlji iyôɲ ba: «Erange tòn a aɲ na bénge ka yé bay uré biɲé ben.»

¹⁸ Kirijɲ bay ka hen na, bay ðéɲ bera toji aɲ, aɲ ôrji tôri a.

¹⁹ Kirija Jésu ô kelaɲ dê menba, ôbi gel si *Jak naɲ yêni Ja kaɲ kami gawra wo bay uwôgeri Jébédé môrji bô bato ɲanji bera toji. ²⁰ Kirijɲ bay ka hen na, ôbi uwôgeji menba, bay ðéɲ ibarji Jébédé hen naɲ bay jé kari bô bato a aɲ ôrji tô Jésu a.

Jésu dage tunu to habiɲ

(Lk 4: 31-37)

²¹ Bay ôrji a sa iyé Kapêrnayôm. Aɲ naɲ sa *sa merê ta a menba, Jésu ô bô *iyéy ðaɲare a ô geliɲ biɲé are.

²² Tiniji ge kay sa derê kwôlê wo Jésu dô hen wôsa ôbi iyêl mega kelma ðiba yi mega *bay derê tô tôô to Emen hen né.

²³ Kirijɲ bay ka hen na, bô iyéy ðaɲare hende to hen na, gawra wo pône wo tunu to habiɲ yi bôri a hen soo ira.

²⁴ Aɲ hende kôl iyôɲ ba: «Wuge! ju gey na mi yirni a ba? Jésu wo Najarêt. Ju era na wô mênêni. En hôn ju na i ba, ju na kwôni wo yi naɲ jengêri gay wo Emen a jori.»

²⁵ Jésu ône kôl iyôɲ ba: «Wôm tòn aɲ mu séɲ bô gawra bi wo hen.»

²⁶ Menba, tunu to habiɲ hende to hen séɲ bôri a aɲ liri ôbi ka kula men, gwôrêri men. ²⁷ Biɲé kêm hare gaɲ, aɲ bay engerijɲ yirji na ba ré na mi a ré yé hen iyôɲ ba. Derê kwôlê wo kôrbi wo na ba, ré na kwo naɲ néé. Wôsa gawra bi wo hen ay tôô biɲ tunu to habiɲ menba, hende biri kwôlê.

²⁸ Aṅ hini emê wo Jêsu ôm gôriṅ kirijṅ kêm bô emê wo Galilé.

Jêsu berare bay ôṃṅṅare kwône

(Mt 8: 14-17, Lk 4: 38-41)

²⁹ Kirijṅa Jêsu men, Simô men, André men, soji bô iyéy daṅṅare a na, bay ôriji iyé si Simô naṅ André aṅ si Jak naṅ. Ja kôba naṅ ci men. ³⁰ Wulê bi wo hen na, mari Simô kal dere aṅ yi ira menba, bay kôliṅ Jêsu kwôle. ³¹ Jêsu ô kirijṅ ka hende yijṅ ya hen, aṅ bu kôbre buru hena ta, menba, hende berare aṅ hende li aṅgaṅ emê biji.

³² Kirijṅa tare kurijṅ nijṅ menba, biṅé ka sa iyére hende to hen eraṅji naṅ bay ôṃṅṅare kêm men biṅé ka tunu to habijṅ yi bôriji a hen a men bijṅ Jêsu. ³³ Aṅ biṅé kêm ka sa iyére hende to hen daṅji tumô iyére to Jêsu môriṅ ya hen. ³⁴ Jêsu berare biṅé kêm ka naṅ ôṃṅṅare to gay gay to gelijṅ tirji gusijṅ hen men, ôbi dage tunu to habijṅ bô biṅé ka pôni a a men. Nijṅba, Jêsu jôriṅ tunu to habijṅ iyêlê wôsa hende hôni dô.

Jêsu uwôl béré naṅ kirijṅ kirijṅ bô emê wo Galilé

(Lk 4: 42-44)

³⁵ Kirijṅa kirijṅ ba hende d̄urum d̄urum tô na, Jêsu hena si nô ô wolé derô gwôlê ô uwôbê aṅ uwôl Emen. ³⁶ Simô naṅ biṅé ka mô naṅ d̄i hen siji ô wogeri, ³⁷ aṅ uwogṅni. Bay kôli iyôṅ ba: «Biṅé kêm wogem.»

³⁸ Menba, Jêsu kôlji iyôṅ ba: «Na erêṅge naṅ sa iyére iyére bi na erê ulê béré yaṅ men. Na wô bi wo hen a ené soṅ nô wolé hen.»

³⁹ Aṅ Jêsu ô gôr bô emê wo Galilé uwôliṅ béré bô iyéy daṅṅare a men, dagijṅ tunu to habijṅ a men.

Jêsu berare ôbi terbare

(Mt 8: 1-4, Lk 5: 12-16)

⁴⁰ Gawra wo pôni wo *terbare liri era ligi Jésu a aṅ kurijɪ tɔŋ di tijare tumôri a aṅ uwôli ré bô tu ɲa tori aṅ kôli iyôŋ ba: «Hena jeré gey ba já beraren.»

⁴¹ Jésu jé kôbri hebijɪni aṅ kôl iyôŋ ba: «Ew, en gey bi terbare tom hende to hen ré dôrijɪ sam a.»

⁴² Kirijɪna Jésu kôli hen iyôŋ na, terbare dôrijɪ sa gawra bi wo hen, lew, menba, ôbi berare. ⁴³ Jésu dageri aṅ nayri aṅ kôli kwôlê wo iyêre kôli iyôŋ ba: ⁴⁴ «Kôlijɪ kwôni kwôlê wôni ré, nijɪba, ju ô gelijɪ ôbi bê kwôbe yem aṅ ju li sarga naṅ tôô to *Moyis na ay hen aṅ bi bay ré gel wo jeré na kwo séli tumô Emen a.»

⁴⁵ Nijɪba, kirijɪna ôbi terbare ô na, ôbi ay tô kôlijɪ bɪjé kêm, aṅ li wo Jésu nê m erê sa iyêre tônia a ba wo bɪjé ré hôn né ba naṅ. Jésu dɛubu sêd nono aṅ bɪjé sooro gay gay era ligiri a.

2

Jésu berare ôbi merayê

(Mt 9: 1-8, Lk 5: 17-26)

¹ Wulê sem cêgê menba, Jésu bulo hera Kapêrnayôm. Bɪjé toy mega wo ôbi ré ira hen ya. ² Menba, kwônê bɪjé danji aṅ li wo kirijɪ dê iyôŋ kôba naṅ men, já uṅé kibi iyêre to ôbi môrijɪ ya hen né a men. Menba, Jésu ay tô derê tô kwôlo Emen biji. ³ Bay eraṅ naṅ gawra wo meray bɪjɪ Jésu, bɪjé pôrbu a ayari eraṅ. ⁴ Nijɪba, bay nê m saṅ naṅ dɛi ligi Jésu a ré, sa kibi kwônê bɪjé. Menba, bay surge sa iyêre dɛjɪ a kirijɪ ka Jésu dɛibɪjɪ ya hen aṅ herbɪjɪji ôbi merayê naṅ jaare to ôbi yi sara hen. ⁵ Kirijɪna Jésu gel ayê bôô woji hen iyôŋ menba, ôbi kôlijɪ ôbi merayê bi wo hen iyôŋ ba: «Melaɲnen, têrijɪ tom dôrijɪ sam a.»

⁶ Kirijɪ bay ka hen na, *bay derê tô tôô to Emen kôba môrji ya men. Bay erem kwôlê bôrji a ⁷ iyôŋ ba: «Wô mi a gawra wo hen ré iyêl hen iyôŋ ba? Ôbi tiiré na Emen. I a

na ôbi d'é bôri jalê sa têriɲ a ba? Emen pôn nêɲ a na ôbi d'é bôri jalê sa têriɲ lê gawra.»

⁸ Kirijna bay erem hen iyôɲ na, Jésu hôn kwôlo yi bôrji a niɲ aɲ kôlji iyôɲ ba: «Wô mi a kené erem kwôlê wo hen iyôɲ bôrɲge a ba? ⁹ Kôliɲ ôbi merayê ‹Têriɲ tom dôriɲ sam a› a derê kelê lew, laba kôli ‹Hena ta ay jaare tom aɲ ju ô› a derê kelê lew d'i ba? ¹⁰ Haw hen, ka henê wo nôbi *Kema Gawra ené ôriɲ naɲ néé sa terare a nà, wô dôriɲ têriɲ sa biɲé.» Menba, ôbi kôliɲ ôbi merayê na iyôɲ ba: ¹¹ «En kôlem, hena ta ay jaare tom ôriɲ iɲ.»

¹² Menba, kirijɲ bay ka hen, ôbi hena ta aɲ ay jaare tori lew siɲ nô. Kiriɲ bay ka hen tu biɲé kêm na sari a. Tiniji ge kay aɲ bay ay kibi Emen kôl iyôɲ ba: «Sa pôn nini gel aɲga geliɲ hen iyôɲ né kwôy.»

Jésu uwôge Lébi

(Mt 9: 9-13, Lk 5: 27-32)

¹³ Jésu si nô si kwa cér wo dami a. Biɲé kêm era yiri a aɲ ôbi halji. ¹⁴ Kirijna Jésu ô tô geré menba, ôbi gel Lébi, woɲ kema Alpé, mô kini engé wôgê sa gasugo a menba, Jésu kôli iyôɲ ba: «Era tòn a.» Menba, ôbi hena ô tôri a.

¹⁵ Jésu naɲ bay tôri ômji are iyé Lébi a menba, *bay engé wôgê kwône naɲ bay lê têriɲ môri ya naɲ ci men. Sa hende to hen na, bay kwône kôbji tôri. ¹⁶ Bay derê tô tôô to Emen kaɲ bay tô Parisiɲêɲê geliɲ wo Jésu ôm are naɲ bay engé wôgê men, naɲ bay lê têriɲ a men, menba, bay kôliɲ bay tôri iyôɲ ba: «Wô mi a Jésu ré ôm are naɲ biɲé bay ka iyôɲgi hen ba?»

¹⁷ Kirijna Jésu toy kwôlê wo bay kôl hen menba, ôbi kôlji iyôɲ ba: «Na biɲé ka ômiɲ a geyé dôktôr d'iba na ka berari a geyé dôktôr ré. En era sa terare a nà, na wô uwôgê biɲé ka dôriɲê ré, niɲba, en era na wô uwôgê bay lê têriɲ d'i.»

Kwôlo gengijɲ sa beré yi sa emê a
(Mt 9: 14-17, Lk 5: 33-39)

¹⁸ Kirijɲ bay ka hen na, bay tô Ja ôbi lê batêm naɲ bay tô Parisijêɲê jôrijɲ bôrji kurôɲ wôsa ayê bôô woji. Bijné ka pôni era sa engerijɲ Jésu iyôɲ ba: «Wô mi a bay tô Ja ôbi lê batêm naɲ bay tô Parisijêɲê ré jôrijɲ bôrji kurôɲ wô sa ayê bôô woji menba, bay tom jôbi ba, li hen iyôɲ né wô mi ba?»

¹⁹ Jésu uwôlji sara iyôɲ ba: «Bijné ka era kini kurô hen ba ka dé bi bay ré jôrijɲ bôrji kurôɲ kirijɲa ôbi iyéy kurô ba ya naɲ ci tô hen ba? Hena ôbi ré mô naɲ ci ba ya tô na, bay a nê mê kaɲê emê ré. ²⁰ Wulê wo bay a derê ôbi kurô perêrji a aɲ hen na, na wulê bi wo hen a bay ré jôrijɲ bôrji kurôɲ.»

²¹ «Kwôni ayrê bargay ka kôrbi uwôlijɲ tu ka ôli sa pôn ba? Hena kwôni ré ay bargay ka kôrbi uwôlijɲ tu ka ôli na, bargay ka ôli hen na, a yêgijɲ a tumô tumô. ²² Kwôni a bê care to kôrbi bô gwolé woɲ arijɲ wo ôli a ba? Hena ré na iyôɲ na, care hende to hen a anê gwolé bi wo hen. Aɲ care men gwolé a men na, na aɲga a mênijɲ kê m. Dô wo care to a wubé tô hen na, bi bijɲ bô gwolé wo kôrbi a.»

Kwôlo gengijɲ sa sa merê ta
(Mt 12: 1-8, Lk 6: 1-5)

²³ Sa to pôni a na sa *sa merê ta menba, Jésu naɲ bay tôri ôrji si bô yagê kaw ka bay uwôgeji blé hen, menba, bay tôri pôy sa kaw bay ka hen kôbrijji a ôrijɲ ta. ²⁴ Menba, Parisijêɲê kôlijɲ Jésu iyôɲ ba: «Wô mi a, bay tô m ré li aɲga tôô to *Moyis jô lê naɲ sa merê ta hen ba?»

²⁵ Menba, Jésu kôlji iyôɲ ba: «Na ken dêɲse kwôli aɲga kelma Dabid na li kirijɲa bay ôrijɲ naɲ aɲgaɲ emê ré aɲ kurôɲ na liji naɲ bijné kari hen né ba? ²⁶ Ôbi na si bô *iyéy Emen a wulê wo Abiyatar na na ôbi bê kwôbe wo dami hen,

an kelma Dabid nan ðiné kari ômji mapa bi wo bay tibin Emen hen. Mapa bi wo hen, na yi gengin sa bay bê kwôbe mera hen ba, na li iyen ba?»

²⁷ Menba, Jésu hô kôlji iyôn ba: «Na Emen a bin gawra sa sa merê ta ðiba, Emen na ði gawra bi ré uwôl hini emê sa sa merê ta a ré. ²⁸ Hen iyôn na, nôbi Kema Gawra ena Kelma sa sa merê ta men.»

3

Gawra wo kôbri ma

(Mt 12: 9-14, Lk 6: 6-11)

¹ Jésu hô bô *iyéy ðanare. Gawra wo pôni wo kôbri ma mô ya. ² Bîné ka mô ya hen bô Jésu ciré gelé sé ôbi ré berarê gawra bi wo hen nan sa *sa merê ta wô uwôlin kwôlê sari a. ³ Menba, Jésu kôlin gawra wo kôbri ma bi wo hen iyôn ba: «Hena ta ju era sa ðebe derôre a na.»

⁴ Menba, Jésu engerin ðiné ka ðebe nan ði hen iyôn ba: «Lê derê men, lê habré men nan sa sa merê ta a ba, na kwo yôn a derê ba? Berarê kwôni laba deréri ði ba?»

Menba, bay mô wôm sidi. ⁵ Jésu bôrji pôn pôn nan bô tarê men, nan tu na a men, wô kibi bô ðengelé woji. Menba, Jésu kôlin ôbi kôbi ma bi wo hen iyôn ba: «Jé kôm.» Menba, ôbi ay kôbri ta menba, kôbri bi wo hay hen hô dô hôrin kini a. ⁶ Kaman Parisinêjê siji nô bô iyéy ðanare a an wogéji geré nan ðiné ka kelma *Hérôd wô deré Jésu.

Kwônê ðiné era ligi Jésu a

⁷ Jésu nan bay tôri dôrji yirji wolé kibi cér wo Galilé. Bîné kwônê ka hena sa iyére to Galilé men, ka hena sa iyére to Judé biri ôrin. ⁸ Ka hena Jérusalêm men, ka hena sa iyé Idumé men, ka hena si cêgi cér wo bay uwôgeri

Jurdê hen naɲ ka hena sa iyé Tir a naɲ sa iyé Sidôn. Bijné kwône era ligiri a wôsa bay toy kwôli are kêm ka ôbi li. ⁹Jésu kôlijɲ bay tôri bay ré ðu sa tê bato biri wô wo kwônê ðijné ma ré ðirêri. ¹⁰Jésu li hen iyônɲ wôsa ôbi berare ðijné gaɲ niɲ, aɲ ka ôriɲ naɲ ômɲare yirji a hen nôgeriɲ yirji si ligiri wô hebé yiri aɲ ciré uwônɲ gelé. ¹¹Kiriɲa tunu to habiɲ gel Jésu, menba, cibji gubarji tumôri a aɲ kôl kaɲ a ta kôl iyônɲ ba: «Ju na Kema Emen na tiri.» ¹²Menba, Jésu ðaɲji dô bi bay ré li bi ðijné ré hôn wo ðiré na i ba ré pa pa.

Jésu tô bay tôri ka môj kibi wôô hen

(Mt 10: 1-4, Lk 6: 12-16)

¹³Jésu hena ô si sa keram a. Ôbi uwôge ðijné ka ôbi tôrji aɲ bay eraji ligiri a. ¹⁴Aɲ tô môj kibi wôô perêrji a aɲ uwôgeji bay jé men, bay ré ba naɲ ði aɲ ôbi jéji ô ulé béré. ¹⁵Men, bi bay ré uwônɲ néé wô dagiɲ tunu to habiɲ.

¹⁶Imɲê ka môj kibi wôô ka Jésu tôrji hen na, heniji a na: Simô, Jésu biri hini wo ðaɲgi ré na Piyêr. ¹⁷Si *Jak naɲ yêni Ja kaɲ kam Jébédé Jésu biji hini ré na Bowanêrjês, iyayriri na «enê emen». ¹⁸Jésu uwôge André, Pilip, Bartélémi, Matiyé, Tomas, Jak woɲ kema Alpé, Tadé, Simô woɲ kema iyére hen ¹⁹naɲ Judas Iskariyôt wo a sa derê tumô bay bayi Jésu aɲ bi bay ré sa ðiri hen.

Balê Jésu dôri ôriɲ wolé

²⁰Menba, Jésu bulo hera ô ira menba, kwônê ðijné hô ðaɲji sônɲ aɲ li wo Jésu naɲ bay tôri uwônɲi kini emê ani ré kwôy. ²¹Kiriɲa bay gel yi hen iyônɲ na, balê Jésu sa dôri ôriɲ wôsa bay kôl iyônɲ ba: «Ôbi gal.»

Jésu uwôl kwôlê sa kwôlo bay uwôli sari a hen

²²Menba, bay derê tôô to Emen ka hena Jérusalêm kôlji iyônɲ ba: «*Béyêljébul mô bôri a, na kelma wo tunu to

habijn hende to hen a biri nééri aña ôbi ré dagijn tunu to habijn.»

²³ Jésu uwôge ðijné ligiri a aɲ kôlji kwôlê naɲ gwosore kôl iyôɲ ba: «Sidan sa pôn dagerê yiri sôɲ ba? ²⁴ Hena ðijné ka bô emê iyére tônia a ré kariɲji aɲ sêɲji ba, emê iyére hende to hen a yé sem né. ²⁵ Hena ðijné ka pôn bô ira kariɲji aɲ sêɲji ba, bô iyére hende to hen a yé sem né. ²⁶ Hena Sidan né sêɲ naɲ yiri gaɲ na, néé wori a naɲê.»

²⁷ «I a nê mê wô piyê kibi geré wo ôbi néé aɲ siɲ ira ô pôriɲ aɲgari ba? Hena kwôni ré gey lê hen iyôɲ na, ôbi a harêri tumô pa dem aña ré ðiɲ yiri pôriɲ aɲgari tô.»

²⁸ «Na tu kwôlê a ené ena kelêɲge hen, têriɲ to ðijné kêm men kirina bay a kelê kwôlo habijn gengijn sa Emen a men na, têriɲ toji hende to hen a dôriɲ sarji a. ²⁹ Niɲba, i i wo kôl kwôlo habijn gengijn sa Tunu toɲ hende bô bôre na, têriɲ tori hende to hen a dôriɲ né yôd. Wôsa na têriɲ to yi naɲ kunu a ôbi ré li hen.» ³⁰ Jésu kôl hen iyôɲ, wôsa bay kôl tunu to habijn ré yi bôri a.

Yoo Jésu naɲ yê nêri

(Mt 12: 46-50, Lk 8: 19-21)

³¹ Yoo Jésu naɲ yê nêri saji aɲ ðibiɲi nô, bay jé uwôge Jésu. ³² Kwônê ðijné mô mééri ta menba, bay kôli: «Ju toy, yom naɲ yê nê ðibiɲi nô hen ya. Bay geyem.»

³³ Menba, Jésu kôlji iyôɲ ba: «Bijné ka yôɲ a na yon men, yê nê men ba?»

³⁴ Menba, Jésu bô kwônê ðijné ka mô tôɲ kwari a hen aɲ kôbji, menba, ôbi kôl iyôɲ ba: «Berêɲge nà, ken gel kwônê ðijné ka yi hen na, bay a yé mega yon men, yê nê men iyôɲ. ³⁵ Kwôni wo li aɲga Emen gey hen na, ôbi a na yê nen men, yê ren men, yon men.»

4

Gwosoy kwôlo gengiɲ sa ôbi cé

(Mt 13: 1-9, Lk 8: 4-8)

¹ Jésu hô ay tô geliɲ ðiɲé are kibi cér wo Galilé. Kwônê ðiɲé era sa ðaɲ ligiri a, aɲ li wo ôbi ðay mô bô bato wo yi bô cér a hen, aɲ tô kwônê ðiɲé ka ba hen ðibiji terare a ða kwa cér a. ² Jésu geliɲ kwônê ðiɲé are ðé ðé naɲ gwosoy kwôlê gay gay. Ôbi kôlji iyôɲ ba:

³ «Toyénge, sa to pôni gawra wo pôni si ô wô wusé kaw bô yagê wori a. ⁴ Kirijna ôbi wuse kaw bay ka hen iyôɲ na, kwa ka pôni heriɲ bêngê geré aɲ ciré sa gôl ôm. ⁵ Kwa ka pôni heriɲ kirijɲ kaɲ jerew a niɲba, terare to wurôbi to hanêre ré ôriɲ tôɲ ba naɲ. Menba, bay si lew haji, ⁶ niɲba, kirijna tare jôriɲ, menba, jubu gaɲ aɲ kaw bay ka ré heriɲ kirijɲ kaɲ jerew a hen na, ma wôsa hanêrji ô kelaɲ né. ⁷ Kwa ka pôni heriɲ perê gesem a. Kirijna bay si, menba, gesem bi wo hen yêrji aɲ sarji si ré. ⁸ Kwa ka pôni heriɲ terare to dôri a aɲ si dô men, ðebe dô men, yê dô a men. Sa ka pôni gusiɲniɲi ô tôre subu, ka pôni tôre jii men, ka pôni ô arew men.»

⁹ Menba, Jésu kôl iyôɲ ba: «Kwôni wo mari ya wô toyiɲ kwôlê bi wo hen ba, bi toy.»

Wô mi a Jésu ré kôl kwôlê naɲ gwosore ba?

(Mt 13: 10-17, Lk 8: 9-10)

¹⁰ Kirijna kwônê ðiɲé ôrji ta niɲ menba, bay tô Jésu ka môj kibi wôê hen naɲ ka ðaɲgi ka mééri hen, engeriri kwôlê gengiɲ sa gwosore to ôbi ré iyêlji hen. ¹¹ Menba, Jésu kôlji iyôɲ ba: «Kwouge kenbay ba, Emen bêngé ken hôn aɲga gengiɲ sa emê iyére tori ka yi kini uwôbêrji a hen. Niɲba, ðiɲé ka ba nô hen ba, toy na bô gwosore a. ¹² Are bay ka hen yi hen iyôɲ aɲ bi «kirijna bay ré bô kirijɲ ba, bay ré gel ani ré men, kirijna bay ré toy kwôlê ba, bay

ré hôn bôri ré men. Yi hen iyôn wô wo bay ma ré ayê bôrji aɲ bi têriɲ toji ré dôriɲ iyôn né.» »

Jésu dô bô gwsore to ôbi cé kaw hen

(Mt 13: 18-23, Lk 8: 11-15)

¹³ Jésus hô kôlji iyôn ba: «Ken hôn bô gwsoy kwôlê wo hen né ba? Ka lê iyeɲ a kené henê tô gwsore to dɔngi to ba hen ba? ¹⁴ Ôbi wusé kaw, wuse kwôlo Emen. ¹⁵ Bijné ka yi mega bêngê geré ka kaw heriɲ ya hen na, na bijné ka toy kwôlê bi wo hen menba, Sidan era lew sa mène kwôlê wo bay ré toy hen bôrji a aɲ. ¹⁶ Bijné ka yi mega kirijɲ kaɲ jerew ka kaw heriɲ ya hen na, na bijné ka toy kwôlê bi wo hen, menba, eɲge naɲ yi derê. ¹⁷ Nijnba, bijné bay ka hen na, hanêrji naɲ men, bay dɛbe sa têrji a sem né a men. Aɲ kirijɲ aɲgaɲ bô emê kurijɲ sarji a ley, bay gilji gusijɲ ley, wô kibi kwôlê bi wo hen na, bay heriɲ. ¹⁸ Bijné ka yi mega kirijɲ kaɲ gesem ka kaw heriɲ ya hen na, na bijné ka toy kwôlê bi wo hen, ¹⁹ nijba, ermé kwôlo sa terare a nà men, kwôli aɲgaɲ uɲé men, ermé sa doy aɲga gay gay a men na, yêr kwôlê bi wo hen duu aɲ li ani ré. ²⁰ Bijné ka yi mega kirijɲ ka dôri ka kaw heriɲ ya hen na, na bijné ka toy kwôlê bi wo hen aɲ ay lijɲ jé sara, bay yi mega kaw ka uwôɲ kirijɲ ka dôri iyôn. Bay toy kwôlê bi wo hen men, bay eɲge aɲ lijɲ ariri a men. Aɲ ka pôni gusijɲniji ô tôre subu men, ka pôni tôre jii men, ka pôni ô arew men.»

Gwsoy kwôlo gengijɲ sa lampa

(Lk 8: 16-18)

²¹ Jésus hô eɲgeriji iyôn ba: «Kwôni dî tare bô lampa aɲ emné gwore sara réba dɛré tô kalaɲ a sa pôn ken gel ba? Hena ôbi ré dî tare a bô lampa ba, na wô teré ta gurô pal a ré ba? ²² Wôsa aɲga yi kini uwôbêrji a ba, a sa yé tu wolé men, ka kwôni hôn né tô ba, a sa yé tu tare a nô men.

²³ Hena kwôni ré najɲ mari wô toyɲɲ kwôlê wo en kôl hen na, bi toy.»

²⁴ Jésu hô kôlji iyônɲ ba: «Déŋge tu melênê sa yerŋge a wôsa kwôlê wo ken toy a. Gway wo ken ay gengiɲ are bi hen a Emen né hô gengiɲ béŋge hôriɲ, dô réba a d̄ê kwo na ken liɲ megêrna hen sônɲ. ²⁵ Wôsa kwôni wo najɲ ɲɲé ba, bay a hô biri a sara. Niɲba, kwo ari ɲɲé kari lôg hen na, bay a derê bay ka lôg hen kôbri a aɲ sônɲ.»

Gwosoy kwôlo gengiɲ sa kay cé ka si sa kibriji

²⁶ Jésu hô kôlji iyônɲ ba: «*Emê iyére to Emen na, yi mega gawra wo ô wusé kay cé bô yagê iyônɲ. ²⁷ Kirɲna ôbi yi kum yoyre men, hena ta tô kirɲɲ men na, ôbi hôn na ba kaw ka d̄iré wusu hen ré si iyeɲ ba men, ré d̄ubu iyeɲ ba a men ba, ôbi hôn né. ²⁸ Terare bi kay cé gwôbe aɲ d̄ubu cêgeri wori ba, kaw si sa, cêgeri wori sônɲ sa kaw bay ka hen yi gusiɲ. ²⁹ Aɲ kirɲna sa kaw né niɲ na, bay jé bay walêrji sa wal wôsa na tay walêrji niɲ.»

Gwosoy kwôlo gengiɲ sa gusiɲ ilew

(Mt 13: 31-32, Lk 13: 18-19)

³⁰ Jésu hô kôl iyônɲ ba: «Emê iyére to Emen na, na gengére najɲ mi pôn ba? Na mi a nana ayê gengiɲ ba? ³¹ Emê sa iyére to Emen na, yi mega gusiɲ iluw iyônɲ. Kirɲna kwôni ciji na, bay dê gôliɲ gusiɲ aŋga kêm ka terare a na. ³² Niɲba, kirɲna kwôni ciji na, bay si aɲ d̄ubu aɲ yi gurô wo dami gôliɲ sa gurô ka biɲé ban hen, aɲ kôbri gaɲné aɲ li wo ciré ka derômaraɲ a kêm sa li gwoné woji ya.»

³³ Na najɲ gwosoy kwôlo gay gay bi wo hen a Jésu uwôliɲ béré. Ôbi kôl hen iyônɲ aɲ bi ka d̄ebe toy hen, ré hôn dô. ³⁴ Jésu kôlji kwôlê wôni ba ulê gwosore bô ré. Niɲba, kirɲna ôbi na pini najɲ bay tôri na, ôbi dôrji tô gwosore hende to gay gay hen.

Jésu jôriɲ kal geré

(Mt 8: 23-27, Lk 8: 22-25)

³⁵ Wulê bi wo hen na, Jésus kôliɲ bay tôri iyôɲ ba: «Na ðayênge tera cér wo dami hen.»

³⁶ Bay ðéɲ kwônê ðiɲé menba, bay tôri ôriɲ naɲ ði bô bato a wo ôbi môriɲ hen, bato ka ðangi kwône kirɲ bay ka hen. ³⁷ Kirɲ bay ka hen na, kal wo dami ge aɲ di kam bi a bô bato aɲ li wo kam wôn bôri. ³⁸ Menba, kirɲ bay ka hen Jésus gesel sari yiɲ kum si tô bato yaɲ. Bay tôri eɲni aɲ kôli iyôɲ ba: «*Rabi, ju gel wo naa mênɲ hen né ba?»

³⁹ Jésus engɲi tô kum a aɲ ône kal naɲ nééri men, kôliɲ cér iyôɲ ba: «Cér wôm tôɲ.» Menba, kal ði geré ba men, kirɲ iyer iyêêr a men. ⁴⁰ Menba, Jésus kôliɲ bay tôri iyôɲ ba: «Wô mi a kené hare hen iyôɲ ba? Wô mi a kené bi bôɲge sa Emen a ré ba?»

⁴¹ Kirɲ bay ka hen na, harê wo dami liji men, tiniɲi ge kay a men aɲ bay kôl perêrɲi a iyôɲ ba: «Gawra wo nà, ná kwo iyengi a kal naɲ cér kôba, ré biri kwôlê hen ba?»

5

Jésu berare gawra wo tunu to habɲ yi bôri a

(Mt 8: 28-34, Lk 8: 26-39)

¹ Bay era sa biɲ cêgi cér wo bô emê wo Géraséniɲê. ² Menba, Jésus herbe tôɲ menba, gawra wo pônɲ so si sa kamɲê iyôɲ, aɲ era ligiri a. Na gawra wo tunu to habɲ mô bôri a. ³ Gawra bi wo hen na, kini merêri na sa kamɲê aɲ kwônɲ nê m ðeréri harêri naɲ gangɲi musure ré. ⁴ Wôsa bay ulêri gangɲi musure têri a men kôbri a men. Niɲba, ôbi ka gangɲi musure hende to hen aɲ. Aɲ kwônɲ nê m wo a ðeréri biɲ né. ⁵ Sa pôn pôn ôbi mô sa kamɲê men, sa keramɲê men, karê kula men, walê yiri naɲ jerew a men.

⁶ Kirijna ôbi gel Jêsu kelaŋ menba, guro aŋ sa cubu gubari tumôri a. ⁷ Menba, ka kula naŋ nêri kôl iyôŋ ba: «Ju gey mi yen a ba, Jêsu Kema Emen wo ta, en uwôlem naŋ hini Emen, gelen gusiŋ né.»

⁸ Ôbi kôl hen iyôŋ wôsa Jêsu kôl iyôŋ ba: «Tunu to habiŋ si aŋ bô gawra bi wo hen.»

⁹ Menba, Jêsu eŋgeriri iyôŋ ba: «Henem na i ba?» Menba, ôbi kôli iyôŋ ba: «Henen na kwônê biŋé, wôsa nini kwône.»

¹⁰ Menba, ôbi kôliŋ Jêsu iyôŋ ba: «En uwôlem dage tunu to habiŋ hende to hen aŋ bô emê woni a.»

¹¹ Kirijŋ bay ka hen na, ða kwa keram a na, kwônê gwôsijô ka ôm are ðebiji ya. ¹² Tunu to habiŋ hende to hen uwôliŋ Jêsu kôl iyôŋ ba: «Nini uwôlem dagêni bê bô gwôsijô ka ðubu hen.»

¹³ Jêsu gey naŋ ci sara. Aŋ tunu to habiŋ hende to hen siji ôrji bô gwôsijô bay ka hen, aŋ li wo gwôsijô bay ka sak wôd hen yêseraji ta sa keram a heriŋji bô kam a, aŋ yiji kam maji kêm.

¹⁴ Bay gemé gwôsijô bay ka hen ge ô kôliŋ biŋé derô ira men, kôliŋ biŋé nono men, kwôli are bay ka hen, aŋ biŋé kêm ôrji gelé. ¹⁵ Bay era ligi Jêsu a aŋ gel gawra wo na ôriŋ naŋ tunu to habiŋ bôri a hen. Ôbi mô tôŋ men, tôbe bargay men, tiri iyer dô a men. Kirijna bay gel hen iyôŋ, menba, harê liji. ¹⁶ Biŋé ka ré gel aŋga sa sa gawra bi wo tunu to habiŋ na bôri a hen men, aŋga sa sa gwôsijô hen a men hen na, bay ô dôriŋ biŋé. ¹⁷ Menba, biŋé kêm ay tô eŋgeré Jêsu ré si erêŋ bô emê woji a.

¹⁸ Kirijna Jêsu ðay bô bato a menba, gawra wo tunu to habiŋ na bôri a hen, eŋgeriri ðiré erê naŋ ði. ¹⁹ Jêsu jôri aŋ kôli iyôŋ ba: «Ô iŋ tom ligi balêm a aŋ ju kôlji kwôli aŋga Kelma li naŋ ju hen men, na iyeŋ a ôbi ré bô tu ŋa tom ba men.»

²⁰ Ôbi ô aṅ kôliṅ ðijé naṅ sa iyére iyére to tôre môj hen kwôli aṅga Jésu ré li naṅ ði hen aṅ ðijé kêm tiniṅi ge kay.

Môni Jayrus naṅ iyore toṅ hende ôṃṃare

(Mt 9: 18-26, Lk 8: 40-56)

²¹ Jésu ðay naṅ bato ô si cêgi cér menba, kwônê ðijé hô ðaṅji ligiri a. Jésu mô na kibi cér a. ²² Kirijṅ bay ka hen menba, gawra wo pôni kwo bay uwôgeri Jayrus. Ôbi na kelma woṅ sa *iyéy ðaṅare to pôni. Kirijṅa ôbi gel Jésu menba, ôbi cubu gubari tumôri a, ²³ aṅ uwôli kôl iyôṅ ba: «Môṅnen to dê ta ma, era ju sa uwôl kôm sara bi hende gôl ben, aṅ bi hende wôl sum sa terare a na.»

²⁴ Jésu hena ô naṅ ði menba, kwônê ðijé ô tôri a aṅ nôgerijṅ yirji.

²⁵ Kirijṅ bay ka hen na, iyore to pôni kwôbe ô yere a li elê môj kibi wôê. ²⁶ Hende li tu ṅa gaṅ kirijṅa ðijé gay gay woge geré ciré berarêre men, hende mêne kôbre gaṅ a men, niṅba, hende berare ré. Yere hô lere ôrijṅ tumô tumô. ²⁷ Iyore hende to hen toy kwôli Jésu naṅ aṅga ôbi li hen menba, hende era perê kwônê ðijé si cêgeri aṅ hende hebe bargay kari. ²⁸ Wôsa hende kôl bôre a iyôṅ ba: «Hena ené hebe bargay kari mera kôba, na berarê seṅge.» ²⁹ Kirijṅ bay ka hen na, kwôbe wo na ô yere a hen na, naṅ aṅ yere gware aṅ hende berare. ³⁰ Jésu bô mega kwa nééri ré dôri menba, ôbi bul hô perê kwônê ðijé aṅ kôl iyôṅ ba: «Na i a hebé bargay kaṅê ba?»

³¹ Menba, bay tôri kôli iyôṅ ba: «Ju gel kwônê ðijé ka nôgerem hen né aṅ jeré kôl: «Na i heben ba?» »

³² Menba, Jésu bô kwari ðiré gelé i a ré heberi hen ba.

³³ Iyore hende to hen na, hare aṅ wuré wôsa hende hôn aṅga sa sara hen. Menba, hende era sa cubu gubare tumô Jésu a aṅ kôli aṅga ré li are hen. ³⁴ Menba, ôbi kôle iyôṅ

ba: «Yêren, ayê bôô woré gôlijɲ naɲ mu, ô naɲ bô jalê aɲ bi ômɲare toré hende to hen dôrijɲ saré yôd.»

³⁵ Kirijɲa Jésu iyêl ba ya tô menba, ðijé ka bô iyé kelma woɲ ôbi sa iyéy daɲare hen saji sa kôlijɲ kelma bi wo hen iyôɲ ba: «Môɲnem na ma nijɲ, menba, ju dôyrê *Rabi wô mi sôɲ ba?»

³⁶ Nijɲba, Jésu toy kwôlê bi wo bay kôl hen menba, ôbi kôlijɲ kelma woɲ sa iyéy daɲare hen iyôɲ ba: «Hare ré, bi bôm san a.»

³⁷ Jésu jô wo kwôni ré biri nijɲba, ðijé ka ô naɲ ði a na Piyêr men, *Jak naɲ yêni Ja men. ³⁸ Bay saji iyé kelma woɲ ôbi sa iyéy daɲare a. Kirijɲ bay ka hen Jésu gel wo ðijé herage men, ka pôni sôm men, karêji kula a men. ³⁹ Ôbi si bô ira aɲ kôlji iyôɲ ba: «Wô mi a kené herage gaɲ men, sômnê a men iyôɲ ba? Mône to nà ná, ma ré, hende yi na kum.»

⁴⁰ Menba, bay ayrêri. Kirijɲ bay ka hen na, Jésu dageji kê m nô aɲ ay iba mône naɲ yore men, ðijé ka ré biri hen men, ôrijɲ naɲ ci bô iyére to mône hende to hen yijɲ ya hen. ⁴¹ Jésu ðu kôbi mône aɲ kôl iyôɲ ba: «Talita kum.» (Iyayriri na: «Mône hena ta, en kôlê.»)

⁴² Kirijɲ bay ka hen na, hende hena aɲ ô ta. Mône hende to hen na elêre na môj kibi wôô. ðijé ka ðubu ya hen na, tiniji ge kay damaɲ. ⁴³ Jésu kôlji iyôɲ ba, kwôlê wo hen na, bay ré kôlijɲ kwôni ré pa pa. Menba, ôbi kôlji bay ré bure aɲgaɲ emê.

6

*ðijé ka Najarêt kaɲ bê bôrji sa Jésu a
(Mt 13: 53-58, Lk 4: 16-30)*

¹ Jésu erêɲ kirijɲ bay ka hen aɲ hô sa iyére tori a aɲ bay tôri ôrji naɲ ði. ² Kirijɲa sa *sa merê ta nê m menba, Jésu ay tô gelijɲ ðijé are bô *iyéy daɲare a. Kwônê ðijé ka

mô ya hen na, toy kwôlo ôbi kôl hen menba, tiniyi ge kay aɲ bay kôl iyôɲ ba: «Gelé aɲga na ba, hena na yôɲ sôɲ ba? Tu melênê wo na ba, i a biri ba? Iyeɲ a ôbi ré li giɲê wo yi iyôɲ ba? ³ Jésu na ôbi albê gurô ré ba? Mari a na yori ré ba? *Jak men, Josês men, Jud men, Simô a men a na yênêri ré ba? Yênêri kaɲ yébé môrji perêrna nà ya ré ba?» Kirijɲ bay ka hen na, ermé woji liji kwôy aɲ bay kaɲni. ⁴ Menba, Jésu kôlji iyôɲ ba: «*Ôbi kibi Emen na, kirijɲ ka ɗaɲgi a ba bay a biri kwôlê haji, niɲba, sa iyére tori men, perê balêri a men na, bay biri kwôlê ré.»

⁵ Kirijɲ bay ka hen na, Jésu li aɲgaɲ giɲê kani pôn né kwôy, niɲba, ôbi berare bay ôɲɲare ka pôni uwôliɲ kôbri sarji a. ⁶ Bê wo bay bi bôrji sarji a ré hen na, ɗê sarji.

*Jésu jé bay tôri ka môj kibi wôɗ hen
(Mt 10: 5-15, Lk 9: 1-6)*

Jésu ô naɲ sa iyére ɗa ɗa hen wô geliɲ ɗiɲé are. ⁷ Na hen iyôɲ a, ôbi ré uwôge bay tôri ka môj kibi wôɗ aɲ jéji wôɗ wôɗ aɲ biji néé bi bay ré dajiɲ tunu to habiɲ. ⁸ Jésu kôlji iyôɲ bay ré ay ani kani pôn kôbriji a ré. Bay ré ay saade wôni ré men, magela wôni ré men, selé tôni ré men, niɲba bay ré ay na kwoore kôbriji a mera. ⁹ Bay ré dôbe garbê têrji a, niɲba, bay ré tôte bargay wôɗ wôɗ ré.

¹⁰ Jésu hô kôlji iyôɲ ba: «Kirijɲa ken si bô iyére tôni a na, ken mô ya kwôy jéɲ kirijɲa ken ôriɲ ta. ¹¹ Kirijɲ ka yôɲ yôɲ ka ken ô ya aɲa bay ré ɗeréɲge yirji a ré men, bay toy kwôlê kebrenge a ré a men na, ken gage beni têrɲge. Ôbi a na aɲgaɲ gelé ka a ulê kwôlê sarji a.»

¹² Bay tô Jésu ôrji aɲ uwôlji béré biɲ ɗiɲé aɲ bi bay ré bul cêgeriji biɲ têriɲ toji. ¹³ Bay dage tunu to habiɲ kwône men, bay ɓu sa bay ôɲɲare kwône naɲ weɲ aɲ bay berare.

Temay Ja ôbi lijn ðijné batêm

(Mt 14: 1-12, Lk 9: 7-9)

¹⁴ Kelma *Hérôd toy kwôlê wo ðijné kôl hen wôsa wulê bi wo hen na, hini Jêsu ôm gôrijn kirijn. An bay kôl ôbi ré na Ja ôbi lê batêm a ré so hera perê ðijné ka ma a na wô bi wo hen a ôbi ré ôrijn nañ néé woñ lijn anğan geñê kêm hen. ¹⁵ Men, ka pôni kôl iyôñ ba: «Na *Eli», ka ðangi kôl iyôñ ba: «Na ôbi kibi Emen mega ka ca tumô hen.»

¹⁶ Kirijna Hérôd toy kwôli anğa Jêsu li hen menba, ôbi kôl iyôñ ba: «Na Ja ôbi lê batêm wo na en bi bay naa, jô sari hen a hô hera sôñ hen.»

¹⁷ Wôsa Hérôd nañ yiri a na bé bay na ðu Ja ôbi lê batêm an bay harêri nañ ganji musure an bay uwôli dangay a. Ôbi li hen iyôñ wô kibi *Hérodíyad toñ tami yêni Pilip to ôbi ayre lijn tamni hen. ¹⁸ Ja ôbi lê batêm na kôlijn Hérôd iyôñ ba: «Dé wo jeré ayê tam yênem lijn tamnem ré.» ¹⁹ Hérodíyad bôre tare ganñ sa kwôlo Ja ôbi lê batêm kôl hen an hende gey teré deréri, niñba, hende nêmené. ²⁰ Hérôd kemnañ Ja ôbi lê batêm ganñ. Wôsa ôbi ré na kwôni wo ré li are nañ gerérji men, ôbi ré na ôbi bô bôrê a men. Menba, Hérôd jô sari. Kirijna Ja ôbi lê batêm kôlijn Hérôd kwôlê hen iyôñ na, Hérôd dôbe mari dô toyijn men, kwôlê wori bi wo hen dôyrêri damañ a men, niñba, ôbi toyri nañ yi derê.

²¹ Sa to pôni a na Hérodíyad uwoñ geré. Sa hende to hen na, na sa lê yi derê gengijn geserê sa yê Hérôd. Hérôd li anğan emê uwôgerijn ðijné ka li jé nañ ði hen men, dami ka asgarñê men, bay uné ka damné damné ka bô emê wo Galilé a men. ²² Kirijn bay ka hen na, môni Hérodíyad soo bô ira nañ wôrê. Menba, wôrê wore bi wo hen dôrijn Hérôd ganñ men, dôrijn kergê kari ganñ a men. Menba, kelma Hérôd kôlijn môni temale hende to hen iyôñ ba: «Engeren anğa mu gey mera anñ na béré.»

²³ Hérôd dusu yiri buru kôl iyôn ba: «Aŋga yôn yôn ka mu gey na, na béré, hena ré na soré kwa emê iyére tijê bi meré emê kôba na béré.»

²⁴ Hende si kirijɛn ka hende ré wôrijɛn hen aɲ, aɲ ô engeré yore iyôn ba: «Na mi a ené engere ba?» Menba, yore uwôle sara iyôn ba: «Engere sa Ja ôbi lê batêm.»

²⁵ Hende hô bul hô lew bô iyére to kelma Hérôd môrijɛn ya hen. Hende ô ligiri a aɲ kôli iyôn ba: «En gey bi jeré ben sa Ja ôbi lê batêm lew bô subra.»

²⁶ Menba, tiri mène damaɲ. Nijɛba, wô tôô to ôbi ré ay hen men, wô tu kwônê kergê kari a men na, ôbi gey jôrijɛn mône hende to hen aŋga hende engere hen né. ²⁷ Kelma Hérôd bi asgar pôn era lew aɲ kôli ré ô jera sa Ja ôbi lê batêm danɣay a eraɲ. Asgar bi wo hen ô jerê sa Ja ôbi lê batêm danɣay a, ²⁸ aɲ ula bô subra eraɲ aɲ bijɛn môni temale hende to hen aɲ hende ôrijɛn bijɛn yore. ²⁹ Kirijɛna bay tô Ja toy hen iyôn na, bay era sa ay temayri ô emé.

Jésu gôse imɲê dubu

(Mt 14: 13-21, Lk 9: 10-17, Ja 6: 1-14)

³⁰ Bay jé danɣi ligi Jésus a aɲ bay kôli kwôli aŋga ciré la hen men, kwôli gelé wo ciré geloɲ bijné are hen a men.

³¹ Menba, Jésus kôlji iyôn ba: «Eranɣe naɲ en na erêŋge wolé sêd aɲ derô gwôlê aɲ ken dô bul dê.» Ôbi kôlji hen iyôn wôsa bijné kwône era ligirji a men, hôrji aɲ bay uwôɲ kirijɛn kaɲ emê ani ré kwôdy.

³² Jésus naɲ bay tôri dɛayji bô bato wô erê wolé derô gwôlê kelaɲ naɲ iyére. ³³ Bijné kwône gelji wo bay ô hen menba, bijné kwône hônji aɲ bijné naɲ sa iyére iyére gerji naɲ têrji saji tumô kirijɛn ka Jésus naɲ bay tôri ca erê ya hen.

³⁴ Kirijɛna Jésus herbo tôɲ bô bato a menba, ôbi gel kwônê bijné menba, tirji liri ɲa wôsa bay yi môɲ gamgê ka ôbi abêrji naɲ iyôn. Menba, ôbi ay tô halêji gengijɛn sa are

kwône. ³⁵ Kirijna kirijñ kô gañ nijñ, menba, bay tô Jésu era ligiri a añ kôli iyôñ ba: «Kirijñ ka nà ná, kelañ men, kirijñ kôba kô a men, ³⁶ dô wo ju kôlijñ ðijné bi bay ô sa kam iyére ka ða ða na ô wogé ani kelé emê.» ³⁷ Menba, Jésu uwôlji sara iyôñ ba: «Kenbay ken biji añañ emê.» Menba, bay kôli iyôñ ba: «Hen ba, nijna erê kelé mapa na tu *déniyé arew wôô dema niné biji a bay ré emê ba?»

³⁸ Menba, Jésu engeriji iyôñ ba: «Ken nañ mapa iyeñ ba? Erêñge ken ô gelé.» Menba, bay ô gelé añ kôli iyôñ ba: «Mapa na bay nañ kuyê wôô.»

³⁹ Kirijñ bay ka hen Jésu kôlijñ bay tôri iyôñ ba: «Bijge ðijné ré mô tôn nañ gwogelérji gwogelérji sa kalmê ka geñ a hen.» ⁴⁰ Menba, ðijné mô nañ gwogelérji, gwogelérji hen iyôñ. Ka pôni na arew men ka pôni tôre bay men. ⁴¹ Jésu pô mapa wo bay hen nañ kuyê ka wôô hen kôbri a añ ôbi bô kirijñ si derômarañ añ lijñ Emen dosé añ ðiilê mapa kôbri a añ bijñ bay tôri ré céñ ðijné. Ôbi hô ka kuyê ka wôô hen añ biji bi bay ré céñ ðijné kêm a sara. ⁴² Bijné bay ka hen ôm uyirê. ⁴³ Añ tô mapa wo ba nañ tô kuyê ka ba hen na, bay pô wiinê gwañê môj kibi wôô. ⁴⁴ Perê ðijné ka ôm mapa bi wo hen na, impñê na dubu bay.

Jésu ô sa kam a

(Mt 14: 22-33, Ja 6: 15-21)

⁴⁵ Kirijna ðijné ôm mapa kô hen iyôñ nijñ na, Jésu bi bay tôri ðay bato a ré ôrji tera tumô si kwa wo Bêtsayda añ ðôbi ðiré ba cêgê wô kôlijñ ðijné ré irê ijñ nijñ, dema ðiré erê tôrji a tô. ⁴⁶ Kirijna Jésu kôlijñ ðijné ré irê ijñ nijñ, menba, liji dosé añ ðijñ yiri ô sa keram a wô uwôlê Emen. ⁴⁷ Kirijna tare kurijñ na, bato wo bay tô Jésu ðubu derô cér a bôb menba, Jésu ðubu terare a pini. ⁴⁸ Jésu bô wo bay tôri gelijñ gusijñ sa jibé bato bô cér a wôsa kal ge si tumôrji menba, kirijna kwôre ka tumô yel nijñ hen menba,

ôbi era sa kam a si ligirji menba, ô mega d̄firé dêji jerê iyôn.
⁴⁹ Kirijna bay tôri gili wo ôbi era sa kam a hen iyôn menba, bay erem yaŋ ba ré na, kam̄nê menba, harê liji aŋ bay bi gura. ⁵⁰ Wôsa bay geli kêm aŋ harê liji gaŋ. Kirij bay ka hen, menba, Jêsu iyêlji kwôlê kôl iyôn ba: «Harêŋge ré, na nôbi Jêsu d̄ŋge bônge jal.»

⁵¹ Menba, ôbi d̄fay naŋ ci bô bato a menba, kal iyer men. Menba, tiniji ge kay damaŋ. ⁵² Wôsa bay na hôn bô geŋê wo gengiŋ sa mapa wo na tumô hen né wô kibi bô dengolé woji.

*Jêsu berare bay ôm̄nare bô emê wo Génésarêt a
 (Mt 14: 34-36)*

⁵³ Kirijna bay di cér jô menba, bay saji bô emê wo Génésarêt menba, bay wuro bato sa ha kwongé cér a. ⁵⁴ Kirijna bay herbe tôŋ bô bato a menba, ðijé bô Jêsu hôn. ⁵⁵ Menba, bay guroji naŋ sa iyére iyére peraji bay ôm̄nare naŋ jaare ôriŋji kirij bay yôn yôn ka bay toy wo Jêsu ré ô ya hen. ⁵⁶ Kirij ka yôn yôn ka Jêsu ô ya na, ré na sa iyére to dê, ré na to dami a kôba ðijé eraŋ naŋ bay ôm̄nare bô gêgêre a aŋ bay uwôli bi ré d̄ji ciré hebé kibi bargay kari ka yi serem serem hen. Kirij bay hen na, ðijé kêm ka hebiri menba, berare.

7

*Aŋgaŋ tô môŋ ka balê ka cay
 (Mt 15: 1-9)*

¹ Si Parisiŋêŋê naŋ *bay derê tô tôô to Emen ka pônî henaji Jérusalêm sa daŋji ligi Jêsu a. ² Bay gel wo bay tô Jêsu ka pônî ôm̄ji emê naŋ kôbriji wo *kagemi wôsa bay pul ré.

³ Parisiŋêŋê naŋ tô Jubêŋê ka ba hen kêm a men na, bay ôm̄ emê ba pelé kôbriji derê ré ré, wôsa bay bi kwôlê

sa hara wo balêrji a. ⁴ Hena bay ré hena bô gégêr a hera ba, bay pul kôbriji dema bay ré ôm are. Bay bi kwôlê sa hara wo ðangi a mega kwoɲ pelé karbé toɲ yê are men, pelé téwre men, naɲ pelé karbé to bay iyege hen a men.

⁵ Menba, Parisiɲêɲê naɲ bay derê tô tôô to Emen engeriji Jésu iyôɲ ba: «Wô mi a bay tòm ré liji hara wo môɲêrna né men, biji kwôlê sa hara wo balêrji a ré men ba? Bay ôm mapa naɲ kôbriji wo kagemî.»

⁶ Menba, Jésu uwôlji sara iyôɲ ba: «*Ôbi kibi Emen *Esay na kôl ca tumô gengiɲ sarnge kenbay kaɲ bay kelê kwôlê kebrenge wôô wôô hen, kôl iyôɲ ba:

«Gawrê bay ka hen na, bay ay keben na naɲ kibriji na mera ðiba bôrji ba kelaɲ naɲ en men.

⁷ Bay teben hen na ðéɲ iyôɲ men, anɲa bay geliɲ ðiɲé hen kôba na tôô to gawrê a men.»

⁸ Ken ði tôô to Emen aɲ ken gem na hara wo gawrê hen ði.»

⁹ Jésu hô kôl iyôɲ ba: «Ken li dô gaɲ sa jibé tôô to Emen ðéɲ wô gemiɲ hara woɲge. ¹⁰ Wôsa *Moyis na kôl iyôɲ ba: «Bij ibam naɲ yom kwôlê men, kwôni wo kôliɲ ibari naɲ yori kwôlo habiɲ ba bi bay diri.» ¹¹ Niɲba, kenbay ken kôl iyôɲ ba: «Hena kwôni ré kôliɲ ibari naɲ yori iyôɲ ba: «Anɲa ré ené béɲge hen na, na bay a ené biɲ Emen hen», ¹² iyôɲ na, ôbi ôriɲ doy biɲ ibari naɲ yori ani ré niɲ.» ¹³ Na hen iyôɲ a, kené mène kwôlo Emen wo kôl hen naɲ hara wo balêrɲge wo na ði cêgeriji a béɲge hen. Aɲ ken li anɲa ðangi ka geliɲ hen iyôɲ a sôɲ.»

Anɲa li aɲ gawra kagemiɲ

(Mt 15: 10-20)

¹⁴ Jésu hô uwôga kwônê ðiɲé sôɲ aɲ kôlji iyôɲ ba: «Toyénge dô aɲ ken hôn kwôlê wo na kelénge hen.

¹⁵ Anɔa hena nɔ̄ ô bô gawra na, na anɔa li bi bôri *kagemijɛn hen né, nijɛba, anɔa soo bô gawra a lê a ôbi ré kagemijɛn hen ði. [¹⁶ Hena kwôni wo ré najɛn mari wô toyijɛn kwôlê bi wo en kôl hen na, bi toy]»

¹⁷ Kirijɛna Jêsu ô bô ira menba, kirijɛna kwônê ðijé najɛni nijɛn menba, bay tôri enɔgeri gengijɛn sa bô kwôlê wo ôbi ré kôl hen. ¹⁸ Jêsu kôlji iyôɛn ba: «Kenbay kôba ken hôn bô kwôlê bi wo hen né men ba? Ken hôn wo anɔa hena nɔ̄ ô si kibi gawra na, na anɔa liri ôbi *kagem né. ¹⁹ Wôsa anɔaɛn emê na, ô na sa têmre gawra ré nijɛba, ô na bôri a. Menba, hô so aɛn.» Jêsu kôl hen iyôɛn wô wo anɔaɛn emê kê m ré dô emê.

²⁰ Jêsu kôl iyôɛn ba: «Anɔa soo bô gawra na, na anɔa liri ôbi kagem. ²¹ Wôsa na anɔa hena bô gawra a biri ermê kwôlê wo habijɛn mega yijɛnare tojɛn iyôɛn tôɛn hen men, gemsare men, deré temare a men. ²² Na ôbi á, bay ré yi bay yijɛn najɛn yébé ðijé men, bay ré yijɛn bay geyére gursu men, bay bô hendé men, bay lamére ðijé men, bay lê anɔa bôriji gey men, bay tu bôriyare men, bay kelê kwôlê wo habijɛn gengijɛn sa megêriji men, bay lêre geɛn men, bay kelêre kwôlê iyôɛn a tôɛn ba henê tô geréri a men hen. ²³ Anɔaɛn lê bay ka hen na, hena na bô gawra aɛna gawra ré li aɛna ôbi ré kagemijɛn hen.»

*Iyore tojɛn grêk bi bôre sa Jêsu
(Mt 15: 21-28)*

²⁴ Jêsu ô aɛn kirijɛn bay ka hen aɛn ô kirijɛn ka sa iyé Tir yijɛn ya hen. Jêsu si bô iyére to ôbi gey merê ya hen. Ôbi gey wo kwôni ré hôn né, nijɛba, ôbi a merê kirijɛn kani a ba wo ðijé ré hôn né ré. ²⁵ Kirijɛn bay ka hen na, iyore to pôni to tunu to habijɛn yi bô môɛne a toy kwôli Jêsu menba, era sa cubu gubare tumôri a. ²⁶ Iyore hende to hen na, na môni sa iyére hende to Jêsu môriji ya hen, hende iyêl kibi grêk.

Hende uwôliɲ Jésu ré dage tunu to habiɲ hende to hen bô môɲne a aɲ. ²⁷ Jésu kôle iyôɲ ba: «Di kamrê bi ôm are dem wôsa dé wo kwôni ré ay kwô wo kamrê uwôliɲ garê ré.»

²⁸ Menba, iyore hende to hen uwôli sara iyôɲ ba: «Na tiri, Kelma, niɲba, kam garê ôm habelê kwô wo heriɲ tô kibi kamrê ré ba?»

²⁹ Menba, Jésu kôle iyôɲ ba: «Sa kibi kwôlê woré wo me kôlen hen na, ô iɲ harê niɲ, wôsa tunu to habiɲ hende to hen dôriɲ bô môɲnê niɲ.»

³⁰ Kirija hende ô iɲ, menba, hende uwoɲ môɲne yi sa kalaɲ a aɲ hende hôn wo tunu to habiɲ na ré dôriɲ bô môɲne a niɲ.

Jésu berare gawra woɲ meɲ

³¹ Jésu hena sa iyé Tir a aɲ so si Sidôn si kwa cér wo Galilé aɲ sê sa iyére to tôre môj hen kara. ³² Bay eraɲ naɲ gawra woɲ meɲ men, iyêlê kwôlê kôba gôli a men, aɲ bay uwôliɲ Jésu ré uwôl kôbri a sari a aɲ bi ôbi ré berare. ³³ Jésu ðiri ôriɲ wolé kelaɲ naɲ kwônê ðiɲé. Jésu tôbe kôbri bô mari a men, tebe kalê aɲ hebijɲ kôli gawra bi wo hen. ³⁴ Menba, Jésu ay tiri ta aɲ bô kirijɲ si derômaraj aɲ dô bul wo dami aɲ kôl iyôɲ ba: «Epata» iyayriri na: «Maa bôliɲge.»

³⁵ Kirijɲ bay ka hen na, bô maa gawra na bôliɲ men kôli kôba beseriɲ aɲ ôbi iyêl kwôlê dô yarara. ³⁶ Jésu kôlji bay ré kôliɲ kwôni ré pa pa. Niɲba, kirija ôbi kôlji bay ré kôliɲ kwôni ré na, kirijɲ bay ka hen dema bay ré kôliɲ ðiɲé kwôli aɲga Jésu li hen tumô tumô. ³⁷ Tini ðiɲé ge kay sa aɲga Jésu li hen aɲ bay kôl iyôɲ ba: «Aɲga kê m ka ôbi li hen na, ôbi li dô, ôbi li bi meɲɲê toy kwôlê men, ðiɲé ka iyêl kwôlê dô ré, kôba iyêl men.»

8

Jésu abe ðijné dubu pôrbu
(Mt 15: 32-39)

¹ Kirijn bay ka hen na, kirijna kwônê ðijné hô danji a sôñ menba, kirijn bay ka hen na bay ôrijn nañ anğan emê kani ré kwôy menba, Jésus uwôge bay tôri añ kôlji iyôñ ba: ² «Tu ðijné ka na lèn ña damañ wôsa na sa subu niñ wo bay li nañ en na, añ anğa bay ré ôm ba nañ. ³ Hena ené kôlji bay ré ô iñ nañ kurôñ bôrji na, ka pôni a herijn tô geré wôsa ka pôni henaji kelañ.»

⁴ Bay tô Jésus kôli iyôñ ba: «Na lê na iyeñ a nana biñ ðijné emê uyê bôrji kirijna na ðibijn derô gwôlê na ba?»

⁵ Jésus engeriji iyôñ ba: «Ken ôrijn nañ mapa iyeñ ba?» Bay uwôli sara iyôñ ba: «Nini ôrijn nañ mapa jurgem.»

⁶ Menba, ôbi kôlijn kwônê ðijné ré mô tòn terare a. Ôbi pô mapa wo jurgem hen añ kirijna ôbi lijn Emen dosé menba, ôbi ðiilê tòn añ biñ bay tôri bi bay ré cé. Menba, bay céñ kwônê ðijné bay ka hen. ⁷ Bay tô Jésus ôrji nañ kam kuyê dê. Jésus lijn Emen dosé wô kuyê bay ka hen añ biñ bay tôri bi bay ré cé a men. ⁸ Kwônê ðijné bay ka hen na, ôm mapa uyirê dô añ bay pô tôri wo ba gwanê jurgem. ⁹ Kwônê ðijné bay ka hen na nêñ ðijné dubu pôrbu. Menba, Jésus ðiji ôrji haji niñ. ¹⁰ Kirijn bay ka hen menba, Jésus ðay bô bato nañ bay tôri añ ôrji emê wo Dalmanuta a.

Parisijnêñê engerijn Jésus ré li anğan giñê biji
(Mt 16: 1-4)

¹¹ *Parisijnêñê soji añ nariñji kwôlê nañ Jésus wô sélijn bôri na, bay kôli ré li anğan gelé ka ré gel wo néé wori ré hena na derômarañ a. ¹² Jésus dô bul wo dami añ kôl iyôñ ba: «Wô mi a kenbay ðijné na kemnêñ hen kené engere

anɣaŋ gɪŋê ba? Na tu kwôlê a ené ena kelêŋge hen, anɣaŋ gelé kani pôn iyônê kôba a lijn béŋge ka gelé haw hen né.»

¹³ Menba, ôbi erêŋ kibi Parisiŋêŋê aŋ hô dɛay bô bato ô si cêgi cér iyônê.

Wubure to Parisiŋêŋê naŋ to Hérôd

(Mt 16: 5-12)

¹⁴ Bay tôri gerbaŋ pera mapa aŋ mapa na pôn nêŋ kôbriji a bô bato. ¹⁵ Jêsu yêge marji kôl iyônê ba: «Berêŋge dô wôsa wubere to Parisiŋêŋê naŋ to *Hérôd.»

¹⁶ Bay tô Jêsu nariŋ kwôlê perêrji a kôl iyônê ba: «Na wô wo nana ôriŋ naŋ mapa ré hen aŋa ôbi ré kôl hen iyônê ba?»

¹⁷ Jêsu toy kwôlê wo bay kôl aŋ ôbi engeriji iyônê ba: «Wô mi a kené erem sa mapa wo ken ôriŋ né hen ba? Kenbay kôba ken hôn né tô sôn ba? Bô dengelé wouŋge ba ya ba? ¹⁸ Ken naŋ turŋge niŋba, ken gel kiriŋ né, ken naŋ marŋge niŋba, ken toy kwôlê wôni ré ba? Bôrŋge ôliŋ sa sa to ¹⁹ kiriŋa na en ðiilê mapa wo na bay aŋ biŋ ðiŋé ka dubu hen né ba? Tôri wo ba ba, na pôriŋ gway iyeŋ ba?» Bay tôri kôli iyônê ba ré na gway môj kibi wôd.

²⁰ «Men, kiriŋa na en ðiilê mapa wo jurgem biŋ ðiŋé ka dubu pôrbu hen né ba? Hen ba, na ken pô tôri wo ba na gway iyeŋ ba?» Bay kôli sara iyônê ba ré gway jurgem.

²¹ Menba, Jêsu hô kôlji iyônê ba: «Ken hôn né tô ba?»

Jêsu berare ôbi tu tiŋ wo Bêtsayda

²² Jêsu naŋ bay tôri ôrji Bêtsayda. Bay eraŋ naŋ gawra wo tiri tiŋ biŋ Jêsu. Bay uwôli bi ôbi ré uwôl kôbri a sari a. ²³ Jêsu ðu kôbi ôbi tu tiŋ bi wo hen aŋ ôriŋ naŋ dɛi kelaŋ naŋ iyére. Menba, Jêsu liri kalê tiri a aŋ ôbi uwôl kôbri a sari a menba, ôbi engeri iyônê ba: «Ju gel ani ba?»

²⁴ Ôbi tu tij̄ bi wo hen bôl tiri aṅ kôl iyôṅ ba: «En gel ðijé nij̄ba, bay yi mega gurôṅê ka ô ta iyôṅ.»

²⁵ Menba, Jésu hô ði kôbri a tiri a menba, kirij̄na ôbi tu tij̄ bi wo hen bô kirij̄n ðééṅ menba, tiri bôlij̄n ôbi gel are kêm dô. ²⁶ Menba, Jésu kôli ré ô ij̄n nij̄ba, ré hô si bô iyére ré.

Piyêr kôl Jésu ré na Krist

(Mt 16: 13-20, Lk 9: 18-21)

²⁷ Jésu ô naṅ bay tôri ôrji sa kam iyére to ða naṅ bô emê wo Sésaré Pilip a menba, tô geré na, ôbi engeriji iyôṅ ba: «Bijé kôl ené na i ba?» ²⁸ Menba, bay kôli iyôṅ ba: «Ka pôni kôl jeré na Ja ôbi lê batêm, ka pôni kôl jeré na *Eli, ka ðaṅgi kôl jeré na *ôbi kibi Emen wo pôni.» ²⁹ Nij̄ba, Jésu engeriji iyôṅ ba: «A kenbay ken kôl ené na i ba?» Menba, Piyêr kôli iyôṅ ba: «Ju na *Krist, kwo Emen dôri hen.»

³⁰ Menba, Jésu kôlji naṅ tôri to maṅ bi bay ré kôlij̄n kwôni ðiré na Krist, kwo Emen dôri hen, ré pa pa.

Jésu kôl kwôli aṅga ré sa sari a

(Mt 16: 21-28, Lk 9: 22-27)

³¹ Jésu ay tô gelji are kôl iyôṅ ba: «Dé wo nôbi *Kema Gawra ené gelij̄n gusij̄n damaṅ aṅ, surṅê men, damné kaṅ bay bê kwôbe naṅ *bay derê tô tôô to Emen, bay a kaṅen men, bay a deren a men, aṅ sa wôô, subu tori menba, na jê sé kamṅê.»

³² Jésu kôl kwôlê bi wo hen dad a ta. Menba, Piyêr ðiri ôrij̄n wolé aṅ nayri. ³³ Menba, Jésu hô bul bô bay tôri ka ba hen aṅ kôlij̄n Piyêr iyôṅ ba: «Ô kelaṅ naṅ en, Sidan, wôsa ermé wom némij̄n naṅ kwo Emen ré. Ermé wom na kwo gawrê.»

³⁴ Menba, Jésu uwôge kwôné ðijé naṅ bay tôri aṅ kôlji iyôṅ ba: «Hena kwôni ré gey yé ôbi tôn ba, bi uwôl yiri aṅ men, bi ay gurô tagelê wori woṅ temare sari a aṅ era tôn

a. ³⁵ Kwôni wo gey gemé yiri ba a mênêri, niɲba, kwôni wo uwôl yiri aɲ wô san men, wô sa Kwôlo Dôri a men na, a gôliɲ naɲ ɗi. ³⁶ Hena kwôni ré uwoɲ aɲga sa terare a na kêm aɲa ré mène merê tu geɲ wori ba, derêri yôɲ ba? ³⁷ Na mi a kwôni ré bé aɲa ré kerangɲ merê tu geɲ wori bi wo hen ba? ³⁸ Na wô bi wo hen a hena kwôni ré dii tayre san a men, sa kwôlê wuɲê men, perê ɓiɲé sa terare a na ka yi mega bay wogé yébé megêrji hen men, bay têriɲ a men hen na, nôbi Kema Gawra na déé tayre sari a kirijna na buloɲ hera naɲ *manê ka derômaran a ka yi naɲ jengêrji hen naɲ hini emê wo Iban.»

9

¹ Jésu hô kôlji sôɲ iyôɲ ba: «Na tu kwôlê a ené ena kelêɲge hen, perê ɓiɲé ka na na, ka pôni a gelé damɲay *emê iyére to Emen naɲ tirji dema ré maji tô.»

*Yi Jésu bilijɲ yi gay sa keram a
(Mt 17: 1-13, Lk 9: 28-36)*

² Wulê jii cêgê menba, Jésu tô si Piyêr naɲ *Jak naɲ Ja aɲ ôriɲ naɲ ci sêd wolé naɲ ɓiɲé ta sa keram wo yêɲgi a. Kirijɲ bay ka hen na, tu Jésu bilijɲ yi gay tirji a men, ³ bargay kari bilijɲ bôri terij aɲ jeranê wo ôbi pelé bargay wôni wo a pelé selé hen iyôɲ na naɲ. ⁴ Si *Eli naɲ Moyis soji aɲ iyêlji naɲ Jésu. ⁵ Menba, Piyêr kôliɲ Jésu iyôɲ ba: «*Rabi, dô wo na merêɲge na, niɲa lê iyéy gergé subu pôn tom men, pôn to Eli men, pôn to *Moyis a men.»

⁶ Piyêr hôn kwôlê wo ɗa kelê ré wôsa harê liji. ⁷ Kirijɲ bay ka hen na, kirijɲ ka geri so sa têlji ta, menba, tôô gawra ôm bô a kôl iyôɲ ba: «Kwo ɗebe hen na, na Keman, en piri damaɲ, toyéɲge kwôlê kibri a.»

⁸ Menba, kirijɲ bay ka hen na, bay tô Jésu bô kwarji niɲba, gel kwôni ré, niɲba, Jésu a ɗebe pini naɲ ci.

⁹ Kirijna bay herbo tòn sa keram a menba, Jésu kôlji bay ré kôljin kwôni kwôli anɔa bay gel hen né kwôy wo d'ôbi *Kema Gawra d'iré jijn sijn kampê.

¹⁰ Si Piyêr naɔn Jak naɔn Ja gem kwôlê bi wo hen bôrji a menba, bay narijn kwôlê perêrji a kôl iyôn ba: «Kwôlê wo Jésu kôl wô jê sé perê bijné ka ma a hen na, bôri na iyeɔn pôn ba?»

¹¹ Menba, bay enɔgeriri iyôn ba: «Wô mi a *bay derê tô tôô to Emen ré kôl iyôn ba ré na Eli a ré hera tumô *Krist, kwo Emen dôri hen ba?»

¹² Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Na Eli a hera tumô wô ɔanê are kê m naɔn kiniji kiniji ba? A hen iyôn ba, wô mi a ré lijn bô magtubu to Emen a wo nôbi Kema Gawra ené gelijn gusijn men, bay ré tôrɔnen a men ba? ¹³ Nijba, en kelênge, Eli na sa aɔn bay na liri anɔa bôrji gey mega wo bay na li bô magtubu to Emen a gengijn sari.»

*Jésu berare kema wo tunu to habijn yi bôri a
(Mt 17: 14-21, Lk 9: 37-43a)*

¹⁴ Kirijna Jésu naɔn Piyêr naɔn Jak naɔn Ja heraji d'ɔa ligi tô bay tôri ka ba hen menba, bay gel kwarji a kwônê bijné naɔn bay derê tô tôô to Emen wo narijnji kwôlê. ¹⁵ Kirijna kwônê bijné gelji Jésu menba, tiniji ge kay aɔn bay guro wô liri dosé. ¹⁶ Jésu enɔgeriji iyôn ba: «Na kwôli mi a kené narijn na ba?»

¹⁷ Menba, gawra wo pônî perê kwônê bijné uwôli sara iyôn ba: «Rabi, en eraɔn naɔn kemaɔn bem wôsa tunu to habijn jôri iyêlê kwôlê. ¹⁸ Men, kirijn ka yôn yôn ka ôbi d'ibijn ya na, tunu to habijn hende to hen dôri ku men, wôbre si kibri a men, ôbi gederé kaɔni men, yiri kê m senɔal a men. En uwôljin bay tô m ré dage tunu hende to hen, nijba, bay nê m né.»

¹⁹ Menba, Jésu uwôli sara iyôŋ ba: «Kenbay ka ayê bôô wonge naŋ hen na, na merê na wô lê naŋ ken yôd ba? Men, na têê iyeŋ a ené ulê bôn jalê sarŋge a ba? Eraŋge naŋ kema bi ben na.»

²⁰ Bay eraŋ naŋ kema bi wo hen biri. Menba, kirijna tunu to habiŋ hende to hen gel Jésu menba, ay kema ku aŋ ôbi gerŋge men, wôbre si kibri a a men. ²¹ Jésu enŋere iba kema iyôŋ ba: «Sa iyeŋ a are bay ka hen né liri iyôŋ ba?» Menba, iba kema kôli ré na ca naŋ kamŋêri yeŋ. ²² «Têê kwône tunu to habiŋ hende to hen dôri uwôl tare a, réba bô kam a biŋ teré diri. Niŋba, hena jeré nê m lê ani ba, ju li naŋ ni men, ju bô tu ŋa toni men.»

²³ Jésu kôli iyôŋ ba: «Wô mi a jeré kôl: «Hena jeré nê m ba?» Ani a gôliŋ kwôni wo bi bôri sa Emen a ré.»

²⁴ Kirijŋ bay ka hen menba, iba kema na kôl naŋ tôri to dami kôl iyôŋ ba: «En bi bôn sa Emen a, li naŋ en aŋ bi ayê bôô wuŋê ré ô tumô men.»

²⁵ Jésu bô wo kwônê ðiŋé daŋ menba, ôbi ône tunu to habiŋ hende to hen aŋ kôle iyôŋ ba: «Tunu to jôriŋ ðiŋé iyêlê kwôlê men to biŋ ðiŋé yi meŋŋê a men hen, en ay tôô béré séŋ bô kema wo hen, aŋ mu hô hô ré niŋ.»

²⁶ Menba, tunu hende to hen séŋ aŋ li kema kaarê kula men, yêsirê naŋ nééri a men. Aŋ ôbi yi mega ré ma iyôŋ, aŋ ðiŋé ka pôni kôba kôl ôbi ré ma. ²⁷ Menba, Jésu ðu kôbi kema aŋ jôgeri hena ta aŋ ôbi ðubu ta.

²⁸ Kirijna Jésu ô iŋ niŋ menba, bay tôri enŋeriri pini iyôŋ ba: «Wô mi a, na niné nê m dagê tunu to habiŋ hende to hen né ba?»

²⁹ Menba, ôbi uwôlji sara iyôŋ ba: «Tunu to habiŋ to hen iyôŋ na, séére nô na naŋ uwôlê Emen.»

*Jésu hô kôl kwôli aŋga ré sa sari a
(Mt 17: 22-23, Lk 9: 43b-45)*

³⁰ Jésu naɲ bay tôri ôrji aɲ kirijɲ bay ka hen aɲ siji si bô emê wo Galilé a aɲ bay dɪbiji tɔŋ né wôsa Jésu gey bi kwôni ré hɔn né. ³¹ Wôsa ôbi hal bay tôri kôl iyôŋ ba: «Bay a ɓeren nôbi Kema Gawra biɲ ɓijé aɲ bay a deren aɲ sa wôô, subu tori menba, na jê sé kamɲê.»

³² Niɲba, bay hɔn bô kwôlo ôbi kôl hen né. Men né bay hare enjereéri men.

I a na kwo dami ba?

(Mt 18: 1-5, Lk 9: 46-48)

³³ Jésu naɲ bay tôri saji biɲ Kapêrnayôm, menba, kirijɲa bay sa biɲ iyére niɲ menba, Jésu enjereji iyôŋ ba: «Kené narajɲ na kwôli mi kirijɲa nana eraɲ tô geré hen ba?»

³⁴ Menba, bay tôri wômji sidij wôsa tô geré bay nariɲ kwôlê sa i a ré na kwo dami perêrji a ba. ³⁵ Menba, Jésu mô tɔŋ, aɲ uwôga bay tôri ka môj kibi wôô hen aɲ kôlji iyôŋ ba: «Hena kwôni ré gey yé kelma ba, bi yi ôbi cêgi megêri kêm men, bi yi ôbi lê jé biji a men.»

³⁶ Menba, Jésu ay kema wo dê sa dɪri derôrji a aɲ ôbi ayri kabereéri a aɲ kôlji iyôŋ ba: ³⁷ «I, i wo ɓu kema wo dê mega kwo na yiri a naɲ henen na, ôbi ɓeren na nôbi yiri a hen. Men, kwôni wo ɓeren a yiri a na, ɓeren na nôbi mera yiri a hen ré niɲba, na Iban wo joon hen a, ôbi ré ɓiri a yiri a hen men.»

Kwôni wo jebéna sêd aɲ ré ba, na kwona

(Lk 9: 49-50)

³⁸ Ja kôli iyôŋ ba: «Rabi, nini gel gawra wo pôni dage tunu to habijɲ naɲ henem menba, nini jôri sara wôsa ôbi era tôrna ré.»

³⁹ Menba, Jésu kôl iyôŋ ba: «Jôreŋgiri ré, wôsa kwôni li are naɲ henen na, a kelé kwôlen habijê ré niɲ. ⁴⁰ Na ôbi á, kwôni wo na ôbi barena ré ba, na kwona. ⁴¹ Hena kwôni wo ré béŋge kam kaɲ yê bô môni gwore a wô wo kené ay

hini *Krist, kwo Emen dôri hen na, na tu kwôlê a ené ena kelênge hen, ôbi a ba ɲné sa kôbri ré.»

Têriɲ na aɲga dami

(Mt 18: 6-9, Lk 17: 1-2)

⁴² «Hena kwôni ré li aɲa kwo iya tô ayê bôô wori a hen ré kuriɲ na, hena bay ré hari keram wo dami a tôri a aɲ bay ré uwôli a bô cér a kôba na aɲga dê gôliɲ gusiɲ to Emen a gili hen. ⁴³ Hena ré na kôm a lê aɲa jeré li têriɲ na, dô wo ju jôri aɲ. Dô wo ju mô tu geɲ naɲ kunum naɲ kôm pôn dô d̄ê, erê bô géhên to na tare to eɲge bariɲ né hen naɲ kôm wôô. [⁴⁴ Na kirijɲ ka wôɲne kôba ma ré men, tare kôba bariɲ né men.] ⁴⁵ Hena têm né lêm wo ju li têriɲ na, dô wo ju jôre aɲ. Dô wo ju meray aɲ môriɲ tu geɲ naɲ kunum dô d̄ê wo ju ôriɲ naɲ têm wôô aɲ ju ôriɲ bô géhên a. [⁴⁶ Na kirijɲ ka wôɲne kôba ma ré men, tare kôba bariɲ né men.] ⁴⁷ A hena ré na tum a lê aɲa jeré li têriɲ na, dôre aɲ, dô wo ju si bô *emê iyére to Emen a naɲ tum pôn dô d̄ê wo jeré ô bô géhên a naɲ tum wôô. ⁴⁸ Na kirijɲ ka wôɲne kôba ma ré men tare kôba bariɲ né men. ⁴⁹ Wôsa kwôni wo yôɲ yôɲ kôba tare a biɲ sari a mega wo bay biɲ d̄ôre sa kilijɲ a iyôɲ.»

⁵⁰ «Dôre na aɲga dôri, niɲba, hena hende ré geraɲ né ba, bay a lere iyeɲ a ré herê geraɲgê hôriɲ ba? Yéɲge mega d̄ôre iyôɲ aɲ ken mô naɲ bô jalê perêɲge a.»

10

Kwôlo gengijɲ sa kariɲare to iyore naɲ iba

(Mt 19: 1-12, Lk 16: 18)

¹ Jêsu ay geré ô bô emê wo Judé a cêgi cér wo Jurdê a. Biɲné kwône hô daɲji ligiri a. Ôbi gelji are gaɲ gaɲ, menba, tê pôn a sôɲ ôbi gelji are.

² *Parisijêjnê ka pônî ay tô iyêlê najî Jêsu wô sêlijî bôri, bay engeriri iyôn ba: «Tôô tona kôl wo iba ré dagê tamni hari ba?»

³ Menba, Jêsu uwôlji sara iyôn ba: «Na kwôli mi a *Moyis na ré kelênge kené li ba?»

⁴ Bay kôli iyôn ba: «Moyis na kelêni iyôn ba: «Kwôni wo ré dage tamni ba, ré buru magtubu tojî bê tôre kôbre a.»

⁵ Menba, Jêsu kôlji iyôn ba: «Na wô bô dengelé wonge ajîa Moyis na ré ayijî tôô hende to hen bêngé hen. ⁶ Nijîba, kirijîa Emen na ay tô dé tô terare na, ôbi dî gawré iba najî iyore. ⁷ Na wô bi wo hen ajîa iba ré dé ibari najî yori ajî, ajî dé yiri najî tamni ⁸ ajî bay wôô hen a yiji na gawra wo pôn. Mega hen iyôn na, bay na bijné wôô ré nijî, nijîba, bay yi mega gawra pôn. ⁹ Na tôri bi wo hen ajîa kwôni ré nê mê bisiré anga Emen day lijî kurôngi yi wo pôn hen né.»

¹⁰ Kirijîa bay ré bajî ijî tô na, bay tô Jêsu hô engereri gengijî sa kwôlê wo jî dagê iyore wo ôbi ré kôl hen.

¹¹ Menba, Jêsu kôlji iyôn ba: «Kwôni wo dage tamni ajî engijî to dângi na, ôbi li têrijî najî tamni to tumô hen.

¹² A hena iyore ré dage kurôre ajî engijî iba wo dângi na, hende li têrijî.»

Jêsu tô kibri sa kamrê

(Mt 19: 13-15, Lk 18: 15-17)

¹³ Bijné erajî najî kamrê ka dê bijî Jêsu bi ôbi ré uwôl kôbri sarji a, nijîba, bay tôri nayji. ¹⁴ Jêsu gel wo bay tôri li hen iyôn menba, bôri tari, ajî ôbi kôlji iyôn ba: «Dênge kamrê bi era legen a dîba ken jôrengéji ré. Wôsa *emê iyére to Emen yi gengijî sa bijné ka yi mega kamrê ka dê dê bay ka hen iyôn. ¹⁵ Na tu kwôlê a ené kelênge hen, kwôni

wo gey bi Emen né yi kelma wori mega kema wo dê lijn hen iyôn ré na, ôbi a ulê têri bô emê iyére tori a ré kwôy.»

¹⁶ Menba, Jésu bu kamrê a kabrêri a aɲ tô kibri a sarji a aɲ uwôl kôbri a sarji a a men.

Ôbi uɲé wo pôni

(Mt 19: 16-30, Lk 18: 18-30)

¹⁷ Kirijna Jésu ô tô geré na, gawra wo pôni guro aɲ sa cubu gubari tumôri a aɲ engereri iyôn ba: «*Rabi wo dôri, na mi a ené lê aɲa ené môriɲ tu geɲ naɲ kunun ba?»

¹⁸ Menba, Jésu kôli iyôn ba: «Wô mi a jeré uwôgen kwo dôri ba? Kwôni wo dôri naɲ, Emen pôn nêɲ a na kwo dôri.

¹⁹ Ju hôn tôô to Emen na ay kôl iyôn ba: «Duu temare ré men, yiɲ yiɲare toɲ têriɲ ré men, gômse ré men, kôl kwôlê woɲ benare dî sa bîɲé ré men, lijn kwôni anɲa habiɲ né men, biɲ ibam naɲ yom kwôlê a men.» »

²⁰ Ôbi hô kôliɲ Jésu iyôn ba: «Rabi, tôô hende to hen en li kêɲ naɲ kamɲên yeɲ.»

²¹ Jésu piri aɲ bôri aɲ, kôli iyôn ba: «Anɲa pôni bam ya. Ô perê ari uɲé kam kêɲ ju keléɲ aɲ larirji na, ju céɲ bay nimré. Aɲ ari uɲé ka kwôni yi derômaranɲ a gemem ligi Emen a ya. Menba, jôbi ju era tôn a.»

²² Nijba, kirijna ôbi toy kwôlê bi wo hen iyôn na, tiri mêne aɲ ôbi kuriɲ ô ta naɲ tu ɲa wôsa anɲan uɲé kari mê gaɲ.

²³ Jésu bô kwari aɲ kôliɲ bay tôri iyôn ba: «Bi bîɲé kap bay uɲé ré si bô emê iyére to Emen a na, iyére gaɲ.»

²⁴ Kwôli kelê Jésu lijn bay tôri harê. Ôbi hô kôlji iyôn ba: «Milɲén, sé bô emê iyére to Emen a na, iyére gaɲ.

²⁵ Jambal a sé lew si tu iyom libra gôliɲ ôbi uɲé ré si bô emê iyére to Emen a.»

²⁶ Bay tô Jésu hen dengôri tiji damañ a aṅ bay kôl perêrji a iyôn ba: «Niṅba, i a uṅé gelê ba?»

²⁷ Jésu bôrji aṅ kôl iyôn ba: «Uṅé gelê na, gawra nêmené, niṅba, Emen nêmen. Wôsa Emen nêmen lê are kêm.»

²⁸ Piyêr kôli iyôn ba: «Gel, nini dḗṅ are kêm aṅ nini era tòm a.»

²⁹ Menba, Jésu uwôli sara iyôn ba: «Na tiri, en kelêṅge, hena kwôni ré dḗṅ iyére tori, yêneri, yori, ibari, kamni naṅ yagê wori wô san men, wô sa Kwôlo Dôri a men na, ³⁰ ôbi a uṅé haw hen kirijṅ bay ka hen têê arew iyére men, yêné men, yori men, kamrê naṅ yagê a men, aṅ are bay ka hen kêm a era naṅ bô emê, aṅ tôre to cêgi na, ôbi a merê tu geṅ naṅ kwini. ³¹ Bijné kwône ka nà ná ka tumô hen na, haw hen na bay a yé bay cêgê men, bay cêgê ka haw hen a herê yé bay tumô men.»

Jésu hô kôl kwôli aṅga ré sa sari a a sôn

(Mt 20: 17-19, Lk 18: 31-34)

³² Jésu naṅ bay tôri ôrji geré wô erê Jérusalêm, menba, Jésu ô tumôrji a. Bay tôri dengôrji tiji men, tô bijné ka ô tôrji a hen na, harê liji men. Têê pôn a sôn Jésu uwôge bay tôri ka môj kibi wôê hen ligiri a aṅ ay tô kelêji kwôli aṅga ré sa sari a hen kôl iyôn ba: ³³ «Ken toy, nana erêṅge na Jérusalêm a hen, aṅ bay a beren nôbi *Kema Gawra bijné damné kaṅ bay bê kwôbe men, bay derê tô tôê to Emen a men, aṅ bay a dḗṅ kwôlê woṅ temare san a men, bay a nôgen bijné bijné ka na Jubnê ré hen a men. ³⁴ Aṅ bay a ayren men, bay a teben kalê san a men, bay a sên men, aṅ bay a deren aṅ sa wôê, subu tori menba, na jê sé kamṅê.»

Si Jak naṅ Ja uwôlijṅ Jésu are

(Mt 20: 20-28)

³⁵ Kam Jébedé ka wôê Jak naṅ Ja eraji ligi Jésu aṅ kôli iyôn ba: «Rabi, nini gey bi jeré li aṅga nini engerem hen

béni.» ³⁶ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Na mi a kené gey bi ené li béngé ba?»

³⁷ Bay uwôli sara iyôn ba: «Béni bi niné sa ô merê kwo pôn sa kôm woɲ gusurô a men, kwo pôn sa kôm woɲ maa a men bô emê iyére tom a.»

³⁸ Menba, Jésu uwôlji sara iyôn ba: «Anɣa ken engere hen ba, ken hôn dô bi ba? Ka nê mê yê kam kaɲ bô emê ka na yê hen ba? Men batêm to bay a lèn hen na, ka nê mê lê ba?»

³⁹ Bay hô kôliɲ Jésu iyôn ba: «Niɲa nê mê yê seɲge.» Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Ka yê kam kaɲ bô emê ka na yê hen men, batêm to bay ka lèn hen kôba ka lê a men haɲge, ⁴⁰ niɲba, kwoɲ merê sa kôbi woɲ gusurô a men, kwoɲ maa a men na, na nôbi a gengé ré, niɲba, na Iban a gengé kirijɲ wô biɲé kari ka ôbi na bu sa têrji niɲ hen.»

⁴¹ Menba, bay tô Jésu ka ba môj hen, kirijɲa toy hen iyôn na, bôrji tarji sa si Jak naɲ Ja. ⁴² Jésu uwôgeji kêm aɲ kôlji iyôn ba: «Ken toy, kilmé ka sa terare a na ôm sa biɲé kaji men, biɲé ka damné kôba gôliɲ sarji a men. ⁴³ Niɲba, kenbay ba bi yi hen iyôn perêrɲge a ré. Perêrɲge a hen aɲa kwônî ré gey yé kwo dami ba, bi yi mana woɲge men, ⁴⁴ kwo gey yé kwo tumô ba, bi yi lema woɲge men. ⁴⁵ Na hen iyôn a, nôbi Kema Gawra ené era sa terare a nà na wo biɲé ré yi manê kaɲê ré, niɲba, na wô yé mana woji men, ayê yen biɲ temare têbiɲ sa biɲé kwône a men.»

Jésu berare Bartimé ôbi tu tiɲ

(Mt 20: 29-34, Lk 18: 35-43)

⁴⁶ Jésu naɲ bay tôri men naɲ kwônê biɲé a men saji sa iyé Jérîko. Kirijɲa bay ca sé aɲ Jérîko na, ôbi tu tiɲ kwo pônî hini ôm Bartimé kema Timé mô bêɲgê geré wô uwôlê are. ⁴⁷ Ôbi toy wo ré na Jésu wo Najarêt menba,

ôbi uwôgiri kaŋ a ta: «Jésu, *kuŋga kelma Dabid, bô tu ɲa tɲê.»

⁴⁸ Menba, Bɲé kwône nayri bi ôbi ré wôm tɔŋ, niɲba, ôbi hô ôm ɲaɲ nééri a: «Kuŋga kelma Dabid, bô tu ɲa tɲê.»

⁴⁹ Menba, Jésus ɗebu tɔŋ aɲ kôl iyôŋ ba: «Uwôgaŋgiri na.» Bay uwôga ôbi tu tɲ bi wo hen aɲ kôli iyôŋ ba: «Uwôl bôm pô, aɲ ju hena ta era uɲéri wôsa ôbi uwôgem.»

⁵⁰ Ôbi tu tɲ bi wo hen uwôl bargay kari kaɲ kelanê aɲ, aɲ hena kerêd sa têri a era ligi Jésus a. ⁵¹ Jésus ay kwôlé aɲ eɲgeriri iyôŋ ba: «Na mi a jeré gey bi ené li bem ba?» Ôbi tu tɲ bi wo hen kôli iyôŋ ba: «*Raboni, en gey gelé kirɲ.»

⁵² Menba, Jésus kôli iyôŋ ba: «Ô, ayê bôô wom gôliɲ ɲaɲ ju.» Menba, kirɲ bay ka hen na, ôbi gel kirɲ hôriɲ aɲ ôbi ay geré ô tô Jésus a.

11

Jésu sa biɲ Jérusalêm

(Mt 21: 1-11, Lk 19: 28-40, Ja 12: 12-19)

¹ Kirɲa bay eraɲi ɗa ɲaɲ Jérusalêm na, bay siji si kwa Bêtpajé men, Bétani men, kwa Keram wo Olibiyé a, menba, Jésus jé bay tôri wôô, ² aɲ kôli iyôŋ ba: «Erêŋge iyére to tumôŋge hen, kirɲa ka biɲ na, ka uɲé kema kura hariɲ tɔŋ wo kwôni dayri ré tô, bisirêŋgeri ken eraɲ. ³ Aɲ hena kwôni ré eɲgerêŋge iyôŋ ba: «Wô mi a kené busereri ba?» ba, ken kôli: «Na Kelma a geyé.» Aɲ kirɲ bay ka hen ôbi a ɗéŋge ka eraɲ.»

⁴ Bay ôrɲi menba, bay uwôɲ kema kura hariɲ nô bêŋgê geré ɗa kibi ira. Aɲ bay dôri. ⁵ Bɲé ka pôni ka ɗibiji ya hen eɲgereɲi: «Wô mi a kené buser kema kura wo hen

ba?» ⁶ Menba, bay tô Jésu uwôlji sara mega ôbi ré kôlji iyôn, menba, bay ðiji ô.

⁷ Bay erañ nañ kema kura na biñ Jésu añ bay bi bargay kaji cêgi kura añ Jésu ðay mô sara. ⁸ Bijné kwônê bi bargay kaji tô geré, ka pôni pây germé nono sa biji tô geré a men. ⁹ Ka pôni ô tumôri a men, ka pôni ba cêgeri a men añ bay ka gura ôm:

«Hosana, terê kibi yi gengijn sa kwôni wo era nañ hini Kelma.

¹⁰ Bi terê kibi yi gengijn sa emê iyére to era hen, na emê iyére to môyrena kelma Dabid. Hosana yi derômarañ a ta.»

¹¹ Jésu sa Jérusalêm, añ ôbi ô bô *iyéy Emen a. Kirijna ôbi kôbe kirijn gel kêm na, ôbi ô Bétani nañ bay tôri ka môj kibi wôô hen wôsa tare pôô gañ nij.

Tôgôre to yêere nañ

(Mt 21: 18-19)

¹² Sa pôn cêgê kirijna Jésu nañ bay tôri henaji Bétani hen na, kurôn li Jésu. ¹³ Ôbi bô kirijn kelañ dê menba, gel tôgôre to mare lebé ôbi ô gelé yañ ba ðiré upé yêere, nijba, kirijna ôbi era ða menba, uwôn na mare mera wôsa na geserêre ré tô. ¹⁴ Menba, Jésu kôlijn tôgôre hende to hen iyôn ba: «Kwôni a emê yêrê cêgê ré nij.» Bay tôri toy kwôlê wo ôbi kôl hen.

Jésu ô derô haba wo iyéy Emen a

(Mt 21: 12-17, Lk 19: 45-48, Ja 2: 13-22)

¹⁵ Bay sa biñ Jérusalêm, menba, Jésu ô derô haba wo iyéy Emen a menba, ôbi dage bijné kêm ka erañ nañ añañ gara men, ka era wô kelé are a men hen. Men, ôbi nôgerê tabel to bay kerangê gursu nañ to bay ðére derare gara hen hee a men. ¹⁶ Ôbi ði kwôni ay ani kani pôn iyôn

sij si bô iyéy Emen ré. ¹⁷ Menba, Jésu halji kôl iyôn ba: «Lij bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba: «Iyére tijê a yé na iyére to tô môj wo bijné a era wô uwôlê Emen ya ré ba?» Menba, kenbay ken ay lij kini merê bandi.»

¹⁸ Damné kaj bay bê kwôbe men, *bay derê tô tô to Emen men na, toy kwôlê bi wo hen iyôn menba, wogéji geré wô deré Jésu. Bay hareri wôsa gelé are kari dê sa kwônê bijné men, dôrji a men.

¹⁹ Kirijna tare kurij menba, Jésu naj bay tôri siji sa iyére hende to hen ôrji aj.

Jésu naj tógôre to hay

(Mt 21: 20-22)

²⁰ Tô kirij, kirijna bay ré ôrji tô geré na, bay tô Jésu gelji tógôre hay kwôy dî hanêre a. ²¹ Piyêr erem sa kwôlê wo Jésu na kôlij tógôre tumô hen menba, ôbi kôlij Jésu iyôn ba: «*Rabi, gel tógôre to na ju tômne hen hay.»

²² Jésu ay kwôlê kôlji iyôn ba: «Bênge bônge sa Emen a. ²³ Na tu kwôlê a ené kelênge hen, hena kwôni ré kôlij keram wo hen iyôn ba: «Dô yem wolé aj ju ô kurij a bô cér a» ajna ôbi ré bi bôri sara na, are bay ka a lij ôbi a gelé naj tiri, wôsa ôbi gaanê ré, nijba, bi bôri sa kwôlê wo ôbi kôl hen. ²⁴ Na bi wo hen ajna ené kelênge, anga yôn yôn ka ken uwôlij Emen na, dô wo ken bi bônge sara mega wo kené uwoj nij, menba, are bay ka hen a lij bênge. ²⁵ Men, sa pôn pôn kirijna ken hena wô uwôlê Emen ajna kené ôrij naj kwôlê wôni naj kwôni na, dénge bônge jal sara aj bi lbarenge Emen wo mô derômaraj a kôba bi dî bôri jal sa têrij lêrengé a men. [²⁶ Nijba, hena kené dî bônge jal ré na, lbarengé Emen wo mô derômaraj a kôba a dé bôri jalé sa têrij lêrengé a ré men.]»

Tôô to Jésu hena na yôŋ ba?

(Mt 21: 23-27, Lk 20: 1-8)

²⁷ Jésu naŋ bay tôri hô heraji Jérusalêm menba, kirijna Jésu ô derô haba wo iyéy Emen a menba, damné kaŋ bay bê kwôbe naŋ bay derê tô tôô to Emen naŋ surjê eraji ligiri a. ²⁸ Aŋ bay engeriri iyôŋ ba: «Na naŋ tôô to yôŋ a jeré lij are bay ka kêh hen ba? I a bem tôô hende to hen a jeré lij are bay ka hen ba?»

²⁹ Menba, Jésu hô uwôlji sara iyôŋ ba: «En gey engerénge kwôlê pôn aŋ ken uwôlen sara. Aŋ na kelêŋge naŋ tôô to yôŋ a ené lij are bay ka kêh hen. ³⁰ Batêm to Ja na lij ðijé hen na, hena na derômaran a laba na ligi gawrê ba? Uwôlenge sara.»

³¹ Nijba, bay kôl perêrji a kôl iyôŋ ba: «Hena nana kôl ré na batêm to ré hena na derômaran a na, ôbi a kelê wô mi a na nana bi bôrna sari a ré ba? ³² Hena nana kôl batêm to Ja lij ðijé hen ré hena na ligi gawrê na, ðijé a lén kwôlê.» (Bay hare wôsa kwônê ðijé bô Ja mega *ôbi kibi Emen na tiri.)

³³ Menba, bay uwôli sara iyôŋ ba: «Nini hôn né.» Menba, Jésu kôlji iyôŋ ba: «Hen iyôŋ na, nôbi kôba na kelêŋge na naŋ tôô to yôŋ ené lij are bay ka hen né men.»

12

Gwosoy kwôlo gengij sa bay yagê tijaďor

(Mt 21: 33-46, Lk 20: 9-19)

¹ Jésu kôlji gwosoy kwôlo ďangji kôl iyôŋ ba: «Gawra wo pôni yage tijaďor. Ôbi ay haba woŋ gerem a sara. Ôbi pi iyom wô uwôrij yêre ya. Aŋ ôbi li iyére to dami toŋ gemé yagê bi wo hen sara. Menba, ôbi bij bay yagê tijaďor yagê wori bi wo hen aŋ bay têbri naŋ geserê geserê aŋ ďij yiri ôrij kergare. ² Kirijna geserê né tijaďor sa nij na, ôbi jé mana wori ô uné bay gemé tijaďor hende to

hen bi ôbi ré ô engé kwa yêre wori erañ biri. ³ Bay gemé tɔɔɔɔɔ hende to hen na, ɔɔɔɔɔ mana bi wo sê aɔɔɔɔɔ dageri hô kôbri seɔɔɔ. ⁴ Ôbi iyé tɔɔɔɔɔ na hô jé mana wori kwo ɔɔɔɔɔ menba, bay gemé tɔɔɔɔɔ bay ka hen hô sêri biri iyare sari a men, tiréri a men. ⁵ Ôbi iyé tɔɔɔɔɔ na hô jé mana wo ɔɔɔɔɔ sôɔɔ menba, bay gemé tɔɔɔɔɔ na diri. Menba, ôbi hô jé ka ɔɔɔɔɔ kwône menba, bay liji na mega bi wo bay na liɔɔɔ ka tumô hen iyôɔɔ. Bay sê ka pôni men, bay duu ka pôni men. ⁶ Niɔɔɔba, kemari wo ôbi piri hen a ba. Ôbi jéri ligirji a mega gerɔɔɔ jé aɔɔ kôl iyôɔɔ ba: «Ôbi ba, bay a kemnaɔɔ tini tô.» ⁷ Niɔɔɔba, bay gemé tɔɔɔɔɔ na kôliɔɔ yirji iyôɔɔ ba: «Na ôbi emê cibré ibari bi a na, eraɔɔɔge, na deréɔɔgeri aɔɔ aɔɔa cibré ibari a kêm na na baɔɔɔge.» ⁸ Menba, bay ɔɔɔɔɔ diiri aɔɔ uwôl temayri kelaɔɔ wolé naɔɔ yagê tɔɔɔɔɔ.»

⁹ «Ôbi iyéy tɔɔɔɔɔ a lê iyéɔɔ niɔɔ ba? Ôbi a sa deré bay gemé tɔɔɔɔɔ aɔɔ a biɔɔ ka ɔɔɔɔɔ gemé. ¹⁰ Ken déɔɔse kwôlê bi wo hen bô magtubu a ré ba?

«Keram bi wo bay ɔɔɔ iyére na kaɔɔni hen na, ôbi a hô yé keram woɔɔ ɔɔɔ tô iyére.

¹¹ Na Kelma a lê hen iyôɔɔ aɔɔ na aɔɔa dami gaɔɔ.» »

¹² Bay sa Jubɔɔê woge geré ciré ɔɔɔé Jésu niɔɔba, bay hariɔɔ kwône ɔɔɔé, wôsa bay hôɔɔ dô wo gwasore to ôbi ré kôl hen na, ré gengiɔɔ na sarji. Menba, bay ôrji wolé aɔɔ ligiri a.

Têbê wôgê wo Sésar

(Mt 22: 15-22, Lk 20: 20-26)

¹³ Bay jé *Parisijêɔɔê ka pôni naɔɔ ɔɔɔé ka *Hérôd ligi Jésu a wô ɔɔɔéri sa kwôli keléri a. ¹⁴ Bay sa kôli iyôɔɔ ba: «*Rabi, nini hôɔɔ wo kwôli kelêrem kêm na, na kwôlê woɔɔ tiri men, kwôlê bi wo pôn hen a jeré kôliɔɔ ɔɔɔé kêm a

men. Wôsa ju dô tu kwôni ré men, ju gelji naɲ geré wo Emen naɲ tu kwôlê a men. Hen iyôn na, têbê wôgê wo kelma wo dami *Sésar na, na anɲaɲ lê laba, na anɲaɲ lê ré ba? Niné têbri laba, niné têbri ré ɗi ba?»

¹⁵ Jésu hôn gwosore toji hende to hen dô aɲ kôlji iyôn ba: «Wô mi a kené sél bôn iyôn ba? Ayênge selé pôn ben na na gelé.»

¹⁶ Bay aya selé hende to hen biri. Menba, Jésu engereji iyôn ba: «Sa kwôni wo yi yé na naɲ anɲa bay ɗi yé na ba, gengiɲ na sa i ba?» Menba, bay uwôli sara ré na to kelma wo dami Sésar.

¹⁷ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Anɲa na ka Sésar ba, ken biɲ Sésar, anɲa na ka Emen ba, ken biɲ Emen.»

Menba, tiniɲi ge kay sa kwôlê wo Jésu kôl hen.

Kwôlo gengiɲ sa jê sé kamɲê wo biɲé ka ma

(Mt 22: 23-33, Lk 20: 27-40)

¹⁸ *Sadusiɲêɲê ka kôl iyôn ba biɲé ka ma ré jê sé kamɲê ré kwôy hen, eraji ligi Jésu aɲ enɲeriri kwôlê kôl iyôn ba: ¹⁹ «Rabi, tôô to *Moyis na kelêna iyôn ba: «Hena kwôni ré ma aɲa ré ɗi tamni mamare aɲa hende ré yê ré tô na, yêni kwôni wo ma hen na ré enɲe turgôri aɲ ré yêɲ kamrê biɲ yêni wo ma hen.» ²⁰ Niɲ na biɲé ka pôn na jurgem tô yêniɲare a. Kwo iyêri enɲe iyore menba, ma baa yê kema. ²¹ Ôbi cêgeri enɲe turgôri menba, ôbi ma baa yê kema. Are bay ka hen sa sa kwo suba a a men. ²² Are bay ka hen sa sa biɲé bay ka jurgem hen kêma wo bay ré yê kamrê. Menba, cêgeriji a kêma na, iyore hende to hen ma a men. ²³ Kirijna biɲé ka ma a jê sé kamɲê hen na, na i perê yêni ka jurgem hen a na kurô iyore na ba? Wôsa bay kêma na na kwôɲêre.»

²⁴ Menba, Jésu kôlji iyôn ba: «Kwôli kelêrnge sangin nari ken nono, wôsa ken hôn kwôlo yi bô magtubu to Emen a hen ré men, ken hôn ibé iyêrê wo Emen né a men. ²⁵ Kirijna ðijé ka ma a jê sé kamjê na, imjê a engé yébé ré nij men, yébé kôba a engeji imjê ré a men. Nijba, bay a yé mega *manê ka derômaran a iyôn. ²⁶ Kwôlé wo gengin sa ðijé ka ma na sé bay ré jê sé laba, ré jê sé ré ba ba, na ken dêñse bô magtubu to *Moyis a kirijna Emen sijn sari a kwa kam gurônê hen né ba? Emen na kôli iyôn ba: «Nôbi ena Emen wo *Abraham, kwo Isak nari kwo Jakwôb.» ²⁷ Emen na Emen wo ðijé ka mô tu gen ðiba ôbi na Emen wo ka ma hen né. Ermé kwôlé wonge gerin nari ken kay daman.»

Tôô to dami gôlin megêre
(Mt 22: 34-40, Lk 10: 25-28)

²⁸ Ôbi derê tô tôô to Emen wo pônî toyji wo bay narin menba, ôbi hôn wo Jésu ré uwôlji sara dô. Ôbi uso ða ari engere Jésu iyôn ba: «Tôô to yôn a na to dami ðê megêre ba?»

²⁹ Jésu uwôli sara iyôn ba: «Gel, tôô to tumô a na: «Toy *Israyêl, Kelma Emen wona na Kelma pôn nêj. ³⁰ Ari já peré Kelma wom Emen nari bôô pôn men, nari tunum kêmen, nari ermé wom kêmen, nari néém kêmen a men.» ³¹ Gel kwo jôgin wôô wori a na: «Gey megam mega ju geyin yem hen iyôn. Tôô to ðangi to dami ðê ka wôô hen ba nari.» »

³² Ôbi derê tô tôô to Emen kôlin Jésu iyôn ba: «Rabi wo dôri, ju kôl na tiri kirijna ju kôl Emen ré na pôn nêj hari ari Emen wôni wo ðangi ré nari. ³³ Ari bi jeré piri nari ermé

wom men, naɲ nées wom men, jeré gey megam mega yem iyôɲ a men, na aɲga dô dfe sargaɲê ka gay gay kêm hen.»

³⁴ Jésu gel wo ôbi ré uwôli sara dô hen iyôɲ naɲ tu melênê menba, ôbi kôli iyôɲ ba: «Ju kelaɲ naɲ *emê iyére to Emen né.» Menba, kwôni wo dfaɲgi erem wôsa engeriri kwôlê ré niɲ.

Krist, na kwo kelma Dabid

(Mt 22: 41-46, Lk 20: 41-44)

³⁵ Jésu ay tô gelɲɲ ðiɲé are bô *iyéy Emen a kôl iyôɲ ba: «Wô mi a bay derê tô tô to Emen ré kôl *Krist, kwo Emen dôri hen, ré na *kuɲga kelma Dabid ba? ³⁶ Kelma Dabid naɲ yiri kôba Tunu toɲ hendi bô bôre wôn bôri aɲ biri kôl iyôɲ ba:

«Kelma Emen na kôliɲ Kelma wuɲê iyôɲ ba:

«Sa mô sa kôben woɲ gusurô,

kwôy wo na biɲ bay barem a yé aɲgaɲ sêlê têm.» »

³⁷ Kelma Dabid naɲ yiri kôba uwôge gawra bi wo hen Kelma menba, iyeɲ a ôbi ré yé kuɲgari sôɲ ba?»

Jésu gelɲɲ ðiɲé are gengɲɲ sa bay derê tô tô to Emen

(Mt 23: 1-36, Lk 20: 45-47)

Aɲ kwônê ðiɲé toy kwôlê wori bi wo hen naɲ yi derê.

³⁸ Kirɲa Jésu gelɲɲ menba ôbi kôl iyôɲ ba: «Berêɲge dô wô bay derê tô tô to Emen ka gey palê naɲ bargay ka yêɲnê wo ré gel wo ciré na ka damné hen men, gey bi bay ré liji dosé yôd yôd tu wolé men, ³⁹ ka gey kirɲɲ ka tumô bô *iyéy daɲare a men, kini emê are a hen a men. ⁴⁰ Men, bay na bay mênêre are bô iyé yébé kaɲ mamê, aɲ wôsa lamɲɲ tu ðiɲé na, bay uwôl Emen dfe dfe dfe, na dfeɲ iyôɲ. ðiɲé bay ka hen na, kwôlê wo Emen a ulêji sarji a hen na, na kwôlê wo dami.»

Anɔaɔn baliyare ka iyore toɔn mamne

(*Lk 21: 1-4*)

⁴¹ Jésu mô bul kwini si kirijn ka bay ɔijn sunugu lari ya hen aɔn ôbi bô kwônê ɔijné iyeɔn a bay ré bi lari ba. ʔijné ka ôrijn mê na, bay bi mê. ⁴² Iyore to pônɔi toɔn hende tu ɔna kôba era men, aɔn bi kam sélé wôô to nêrn gursu pôn né hen. ⁴³ Menba, Jésu uwôge bay tôri aɔn kôlji iyôɔn ba: «Na tu kwôlê a ené ena kelênge hen, mamne toɔn hendi nimré hende to hen na, bi ɔê ɔijné kêm ka ré sa bi hen. ⁴⁴ Wôsa ɔijné bay ka hen kêm hen bi na gursu to bay ôrijn doyre ré nijn hen, nijba, hende na, bi na lari kêm wo hende ôrijn doyre wô kelijn anɔaɔn emêre hen.»

13

Jésu kôl kwôli mênê iyéy Emen

(*Mt 24: 1-2, Lk 21: 5-6*)

¹ Kirijna Jésu so bô *iyéy Emen a na, ôbi tôri wo pônɔi kôli iyôɔn ba: «Ca! *Rabi, gel keram naɔn iyére ka hen.»

² Menba, Jésu kôl iyôɔn ba: «Ju gel iyére hende to damné hen ba? Keram wôni wo a ba ta sa megari a ba naɔn, bay kêm a mênijn.»

Anɔaɔn tu ɔna

(*Mt 24: 3-14, Lk 21: 7-19*)

³ Jésu mô sa Keram wo Olibiyé aɔn bilijn kwini si sa iyé iyéy Emen. Menba, Piyêr, *Jak, Ja naɔn André engeriri kwôlê kirijna bay ré môrijn piniji naɔn ɔi hen. ⁴ Bay kôli iyôɔn ba: «Kelêni, kirijna yôɔn a are bay ka kêm hen ré sa ba? Men na mi a gelé mega are bay ka hen ré ca kerê nijn ba?»

⁵ Menba, Jésu kôlji iyôɔn ba: «Dênge tu melênê sa yerɔge a bi kwônɔi lamênge naɔn kwôlê woɔn benare ré. ⁶ Wôsa ɔijné kwônê a ayêji henen aɔn a kelêji: «Na nôbi a na *Krist, kwo Emen dôri hen.» Aɔn bay a lamijn ɔijné kwônê.

⁷ Kirijna ka toyé kwôli kumbul ôm dfa réba kelarj nañ ken na, d'énge bônge hare ré wôsa are bay ka hen a sa môj môj dem, nijba, na gerjé wulê bi wo hen né tô. ⁸ Tô yê pôn a lê kumbul nañ tô yê wo d'angi men, emê iyére pôn a séj nañ to d'angi men, terare a yebagij nañ sa iyére gay gay men, kurôj a lê kirij a men, nijba, are bay ka kêm hen na, yi mega yê wo ay tô lê iyore iyôj.»

⁹ «Dénge tu melênê sa yerjge a wôsa bay a ôrij nañ ken tumô bay jerê kwôlê men, bay a sênge nañ tinêre bô *iyéy dajare a men, bay a ôrij nañ ken tumô kilmé men, tumô bay emê iyére a men, wô san, añ bi kené uwôlij béré Kwôlo Dôri. ¹⁰ Na mi mi kôba béré Kwôlo Dôri wo Emen a uwôlij nañ kirij kirij bi tô yê bijné kêm toy dema are bay ka hen ré sa tô. ¹¹ Kirijna bay ôrij nañ ken tumô bay jerê kwôlê a na, ken sun tumô wô kwôlê wo kené erê kelê hen né, nijba, ken kôl kwo Emen a bénge kirij bay ka hen. Wôsa na kenbay a iyêlê ré, nijba, na Tunu toj hendi bô bôre a bénge kwôlê kebrenge a. ¹² Gawra a desé sa yêni añ bi bay ré diri men, iba kema a lij kemari hen iyôj hende to hen men, kamrê kôba a perê sa balêrji bi bay ré derji a men. ¹³ Bijné kêm a tôrjénge wô kibi henen, nijba, kwôni wo fu bôri iyére kwôy derij kibi ba, ôbi a gelê.»

Angaj bô emê ka a lê bijné ka Jérusalêm

(Mt 24: 15-28, Lk 21: 20-24)

¹⁴ «Kirijna ken gel anga habij ka mène kirij, dfi yirji kirij ka bay ré merê ya ré hen, kwôni wo dênse na bi hôn dô. Kirij bay ka hen na, bi bijné ka Judé ba, ge sa keram a men, ¹⁵ kwôni wo mô tô tunu a nô ba, bi era ira wô erê ayê ani bô iyére tori a ré nij men, ¹⁶ kwôni wo d'ebe bô yagê ba, bi hera uwo wô ayê bargay kari ré a men. ¹⁷ Wulê bi wo hen na, bô emê wo dami a lê yébé kaj bay kwoo men, ka kamniji yi kuba ba ya tô hen a men. ¹⁸ Uwôlénge

Emen bi are bay ka kêm hen bi sa terbére a ré. ¹⁹ Wôsa wulê bi wo hen na, bô emê wo ðijé a lê hen na, na bô emê wo dami wo kwôni gel sa pôn né ayiñ tóri wo Emen na ðiñ tó terare kwôy kemnêñ hen men, kwôni a herê gelé bô emê bi wo iyôñgi hen ré niñ a men. ²⁰ Añ hena Emen né jô kibi sa hende to hen ta ré na, kwôni pôn nêñ iyôñ kôba a uñé gelé ré. Niñba, ôbi ßu kibi kirijñ dê wôsa ðijé kari ka ôbi tórji hen. ²¹ Hena kwôni ré kelêñge iyôñ ba: «*Krist, kwo Emen dôri hen ré ná nà» ley, «ré ná yañ» ley na, ken bi bônñge sa kwôlê wori a ré. ²² Wôsa Kristñê kañ bay benare hen nañ bay kibi Emen kañ bay benare kwône a lê añañ gelé nañ kañ giñê wô lamijñ ðijé men, ðijé ka Emen kôba bay a masê wo ciré lamêji a men. ²³ Kenbay kôba ken berêñge dô wôsa en kelêñge kêm kô tumô niñ.»

Sa hera wuñê nôbi Kema Gawra

(Mt 24: 29-31, Lk 21: 25-28)

²⁴ «Menba, kirijñ bay ka hen na, cêgi bô emê bi wo a lê ðijé hen na, tare to tay a berarê ré niñ men, geserê a ené ré niñ men, ²⁵ têtêñne a herijñ ta men, añañ néé ka derômarañ a a yebagijñ mênijñ a men. ²⁶ Menba, bay a gelen nôbi *Kema Gawra hera perê kirijñ ka geri a nañ néé wo dami men, nañ damñare to dami a men. ²⁷ Kirijñ bay ka hen na, na jé manê kañê ka derômarañ a dayrê sa ðijé ka na en tórji hen sa terare a na kêm a men.»

Kwôlo gengijñ sa tógôre to libé

(Mt 24: 32-35, Lk 21: 29-33)

²⁸ «Ayêñge tógôre ken gengijñ kirijñ, kirijña tógôre jubu añ libé hen na, ken kôl kami emen ré ba ða niñ. ²⁹ Kenbay kôba kirijña ken gel wo are bay ka hen sa niñ na, ken hôn wo nôbi Kema Gawra ené ða kibi geré niñ. ³⁰ Na tu kwôlê

a ené ena kelênge hen, gawrê ka haw hen na, ka pônî a ba geɲ kirijna are bay ka hen a saɲ. ³¹ Derômaranɲ naɲ sa terare a naɲê niɲba, kwôlê wujê na, a naɲê ré kwôy.»

Emen pôn nêɲ a henê sa to sa terare a kôriɲ

(Mt 24: 36-44)

³² «Kwôlo gengiɲ sa wulêri naɲ tayriri na, kwôni pôn nêɲ iyôɲ hôn né men, *manê ka derômaranɲ a hôn né men, Kema kôba hôn né a men, niɲba, na lbari pôn nêɲ hari a henê mera. ³³ Berênge dô, yéngge kum né wôsa ken hôn kirijna yôɲ a are bay ka hen ré saɲ né. ³⁴ Yi mega gawra wo ɗa erê kergare iyôɲ. Ôbi ɗéɲ iyére tori aɲ biɲ manê kari jé a kôbriji a. I ba naɲ lê jéri. Ôbi ay tôô biɲ ôbi gemé kibi iyére ré yi kum né. ³⁵ Merênge tu geɲ wôsa ken hôn kirijna yôɲ a kelma ôbi iyé iyére ré saɲ né. Na perare, na sa kirijɲ ka jali, na yelé kwôrê, na tô kirijɲ ba, kwôni hôn né. ³⁶ Merênge tu geɲ bi kirijna ôbi sa dus ba, uɲéngge tô kum a ré. ³⁷ Kwôlê wo en kelênge hen na, en kôliɲ na ɓijé kêm: merênge sa têrɲge a.»

14

Damnê kaɲ bay bê kwôbe naɲ bay derê tô tôô to Emen gey deré Jésu

(Mt 26: 1-5, Lk 22: 1-2, Ja 11: 45-53)

¹ Ba sa wôô wo bay a lê geserê wo bay uwôgeri *Pak hen men, wô liɲ geserê wo mapa wo wubere naɲ bô a hen a men menba, damnê kaɲ bay bê kwôbe naɲ *bay derê tô tôô to Emen woge geré gwosore wô ɓeriɲ Jésu aɲ diiri. ² Niɲba, bay kôl bi ciré ɓiri bôb naɲ sa geserê ré, wô wo ɓijé ma ré liɲ kwôlê naɲ ci.

Iyore to pônî biɲ Jésu weɲ sari a

(Mt 26: 6-13, Ja 12: 1-8)

³ Kirijna Jésu mô Bétani a iyé Simô wo *terbare liri hen, menba, iyore to pôni erañ nañ ider wo ðijê dô wo bay li nañ kalmê ka bay uwôgeji nar wo garari mê hen, bô murda wo bay li nañ *albatre hen kôbre a. Hende usojñ ligi Jésu a añ hende ti kibi murda bi wo hen añ wuseri sari a kirijna bay mô tôñ kibi emê a hen. ⁴ Bijé ka pôni bôrji tarji sara añ bay ñamnê kwôlê kôl iyôñ ba: «Wô mi a hende ré mène ider wo ðijé dô hen iyôñ ba? ⁵ Hena bay ré keléñ na keléñare kôba, bay ré upé *dényé arew subu lay añ céñ bay nimré ré ba?» Menba, bay nay iyore hende to hen damañ. ⁶ Menba, Jésu kôlji iyôñ ba: «Déngere ðé iyôñ. Wô mi a kené dôyrêre hen iyôñ ba? Anğa hende lèn hen na, na anğa dôri. ⁷ Wôsa bay nimré a merê perêrñge a nañ wulê wulê añ ka lê derê nañ ci kirijna ken gey, nijba, nôbi ba na merê nañ ken nañ wulê wulê ré. ⁸ Hende li anğa hende nêm lê. En ma ré tô, nijba, hende sa bèn ider san a gemijñ temayren.» ⁹ Menba, ôbi hô kôlji iyôñ ba: «Na tu kwôlê a ené kelêñge hen, nañ kirijñ kêm sa terare a na ka bay a ulê béré Kwôlo Dôri ya hen na, bay a derê kwôli anğa iyore hende to hen li hen ermijñ sara.»

Judas gey ayê sa Jésu bijñ damné kañ bay bê kwôbe
(Mt 26: 14-16, Lk 22: 3-6)

¹⁰ Judas Iskariyôt ôbi tô Jésu wo pôni perê ka môj kibi wôô hen ô upé damné kañ bay bê kwôbe wô geléji geré ðeré Jésu. ¹¹ Yi damné kañ bay bê kwôbe dôrji gañ kirijna bay toy kwôlê wo ôbi kôlji hen añ bay genge ciré biri gursu. Menba, Judas woge geré wo ðiré ayijñ sa Jésu bijñ damné kañ bay bê kwôbe.

Jésu ôm Pak nañ bay tôri
(Mt 26: 17-25, Lk 22: 7-14, 21-23, Ja 13: 21-30)

¹² Wulê wojñ ayê tô lê geserê mapa wo wubere nañ bô hen na, na sa to bay dirijñ gamgê wô lijñ geserê Pak, bay

tô Jésu kôli iyôn ba: «Na yôn a jeré gey bi niré ô ßerem sa tê lê geserê Pak ya ba?»

¹³ Jésu jé bay tôri wôô aḅ kôlji iyôn ba: «Erêḅge bô iyére to dami a hen. Ka uḅné gawra wo pôni ay kam naḅn téwre sari a eraḅn si tumôḅḅge. Erêḅge tôri a. ¹⁴ Aḅn bô iyére to ôbi a sé bô hen na, ken kôliḅn ôbi iyéy iyére iyôn ba: «*Rabi kôli iyôn ba, bô iyére to yôn, a ðiré ômiḅn emê woḅn Pak naḅn bay tôri ya ba?» ¹⁵ Menba, ôbi a gelêḅge bô iyére to dami ta to bay ḅnan bôre kô niḅn. Na ya hende to hen a kené ßeré sa tê Pak ya.»

¹⁶ Bay tô Jésu ka wôô hen ôrji aḅ sa biḅji derô ira menba, uwoḅji are bay kêḅ hen mega wo Jésu ré kôlji hen iyôn, menba, bay ßu sa tê Pak ya.

¹⁷ Kirijna tare kurijḅn menba, Jésu naḅn bay tôri ka môj kibi wôô hen saji. ¹⁸ Kirijna bay mô kibi aḅgaḅn emê menba, Jésu kôli iyôn ba: «Na tiri, en kelêḅge, kwôni pôn perêḅḅge a wo ôḅ naḅn en hen a sa ayê san.»

¹⁹ Tu bay tô Jésu ay tô lê ḅna, aḅ i ba engerijḅn Jésu iyôn ba: «Na nôbi ré rê?»

²⁰ Menba, ôbi uwôlji sara iyôn ba: «Kwôni pôn perêḅḅge kenbay bay ka môj kibi wôô kwo dôbe kôbri naḅn en bô gwore a hen. ²¹ Nôbi *Kema Gawra na erê na mega wo na liḅn bô magtubu to Emen a gengijḅn san hen iyôn. Niḅba, bô emê a kurijḅn sa kwôni wo ay san nôbi Kema Gawra hen. Bay henaḅ ré yêri ré kôba ré dô sôḅ.»

Jésu ði tô emê wo Kelma

(Mt 26: 26-30, Lk 22: 15-20, 1 Kworêntijḅnê 11: 23-25)

²² Kirijna bay mô ôḅji emê menba, Jésu ay mapa aḅn tô kibri sara menba, ðiilê aḅn biḅn bay tôri aḅn kôlji iyôn ba: «Enḅḅge, ôbi yi mega kurôḅḅgi yen iyôn.»

²³ Menba, ôbi hô ay gwoy care toḅn yê tiḅnaðor aḅn ôbi liḅn Emen dosé, menba, ôbi biji aḅn bay yi kêḅ. ²⁴ Menba, Jésu

kôlji iyôŋ ba: «Kwo nà ná, yi môŋ kwôbren woŋ biŋare naŋ Emen wo biŋ tôŋ wô kibi ðiŋé kwône. ²⁵ Na tiri, en kelêŋge, na hô yê care toŋ yê tiŋaɗor ré niŋ, kwôy wulé wo na sa yiŋ to kôrbi naŋ ken bô *emê iyére to Emen a.»

²⁶ Kirijna bay kebe kurôŋ menba, Jésu naŋ bay tôri ôrji sa Keram wo Olibiyé.

Jésu kôliŋ Piyêr kwo ré tôrjêri

(Mt 26: 31-35, Lk 22: 31-34, Ja 13: 36-38)

²⁷ Jésu kôlji iyôŋ ba: «Ka juben ðéŋ kêm wôsa liŋ bô magtubu to Emen a kôl iyôŋ ba: «Na deré ôbi abê gamgê menba, bay a useriŋ kêm.» ²⁸ Niŋba, cêgê menba, kirijna na jê sé kamjê na, na erê tumôŋge a Galilé a.»

²⁹ Menba, Piyêr kôliŋ Jésu iyôŋ ba: «Kirijna megên a ðém aŋ na, nôbi na ðém aŋ né.»

³⁰ Menba, Jésu kôli iyôŋ ba: «Na tu kwôlê a ené kôlem hen, kemnêŋ bô yoyre hende to hen kura a yelê têê wôô ré aŋ já kelê jeré hônen né têê subu.»

³¹ Niŋba, Piyêr hô kôli iyêre kôl iyôŋ ba: «Hena ré na wo ené ma ré ju kôba, na kelê ené hônem né ré.» Menba, bay kêm kôl mega wo Piyêr kôliŋ hen iyôŋ.

Jésu uwôl Emen Gêtsémané a

(Mt 26: 36-46, Lk 22: 39-46)

³² Menba, Jésu naŋ bay tôri ôrji kirijna ka bay uwôgeji *Gêtsémané, aŋ Jésu kôliŋ bay tôri iyôŋ ba: «Merêŋge tôŋ na, aŋ nôbi na erê uwôlê Emen.»

³³ Jésu ôriŋ naŋ Piyêr, *Jak naŋ Ja naŋ ði. Ôbi sun men, ôbi aŋge damaŋ a men. ³⁴ Ôbi kôlji iyôŋ ba: «Tun li jna môŋ teré dun iyôŋ, merêŋge na, aŋ ken yi kum né.»

³⁵ Menba, Jésu usu dê tumô, aŋ cubu gubari diŋ kwini tôŋ aŋ uwôl Emen mega wo hena ré nêŋ wo aŋga ré sa sari a hen na, ré sa ré. ³⁶ Ôbi kôl iyôŋ ba: «Aba, Iban, ju

nêm lê are kêm. Li bi en yi gwoy kam toɲ gusiɲ hende to hen né. Iyôɲ hari kôba, li aɲga bôm gey hen d̄iba ka bôn nôbi a geyé hen né.»

³⁷ Ôbi bulo hera ligi bay tôri a, menba, ôbi uwɔɲji tô kum a. Menba, Jésu kôliɲ Piyêr ba: «Simô, ju yi kum! Ju nêm merê tu geɲ sem né ba? ³⁸ Merêɲge tu geɲ aɲ ken uwôl Emen bi kené heriɲ bô aɲgaɲ lamê ré. Ken gey merê tu geɲ haɲge niɲba, na néérɲge a nê mê ré d̄i.»

³⁹ Jésu hô dô tôri aɲ ligi bay tôri ka subu hen aɲ uwôl Emen mega wo tumô iyôɲ sôɲ. ⁴⁰ Jésu hô bulo hera menba, uwɔɲji tô kum a wôsa bay nêm merê geɲ né. Menba, bay hôn kwôlê woɲ kelêri ré.

⁴¹ Jésu hô bulo hera jôgiɲ têê subu wori menba, ôbi kôlji iyôɲ ba: «Yêɲge kum aɲ ken dô bul haɲge niɲ. Kô niɲ. Gel, tayriri sa wo nôbi Kema Gawra na uwôliɲ kôbi bay têriɲ a. ⁴² Henange ta, na erêɲge, gel ôbi ayê san biɲ biɲé bi, sa niɲ.»

Bay bu Jésu

(Mt 26: 47-56, Lk 22: 47-53, Ja 18: 3-12)

⁴³ Jésu iyêl ba ya tô menba, Judas ôbi tô Jésu perê ka môj kibi wôê hen so naɲ kwônê biɲé ka naɲ yebere toɲ kaskar men, ka naɲ kwore a men. Damné kaɲ bay bê kwôbe men, *bay derê tô tôê to Emen naɲ surɲê a joji.

⁴⁴ Judas woɲ ôbi ayê sa Jésu hen na, na kôliɲ kwônê biɲé bay ka hen iyôɲ ba: «Kwôni wo na ibé tô mari liri dosé hen na, na ôbi a kené b̄iri, aɲ ken ôriɲ naɲ d̄i men, ken bôri dô a men.» ⁴⁵ Kirija bay sa menba, Judas era ligi Jésu a aɲ uwôgeri «Rabi» aɲ ibe tô mari.

⁴⁶ Menba, kwônê biɲé bay ka hen salam Jésu bu. ⁴⁷ Kwôni wo pôni perê biɲé ka d̄ebe ya hen na, dô yebere toɲ kaskar tori aɲ diɲ maa mana wo *dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe jô. ⁴⁸ Menba, Jésu ay kwôlê kôlji iyôɲ

ba: «Ken erañ nañ yebere toñ kaskar men, kwore men kôberñge a wô ßerenare mega wo kené kena ßeré na gemsá iyôñ. ⁴⁹ En mô perêrñge a sa pôn pôn gelijñ ßijé are bô *iyéy Emen a menba, ken era sa ßeren né wô mi ba? Nijñba, yi hen iyôñ bi kwôlo na lijñ bô magtubu to Emen a hen na, ariri ré lijñ.»

⁵⁰ Menba, bay tô Jésu kêm gerji ðiri añ.

⁵¹ Kema mana wo pônî bi Jésu. Kema mana bi wo hen dôbe bargay ka lebari a yiri a. Asgarñê ka ßu Jésu hen na, sa herijñ sa mana bi wo hen añ ßiri. ⁵² Nijñba, ôbi ñu bargay kari añ, añ ge yiri señge.

Jésu ðebu tumô bay jerê kwôlê a

(Mt 26: 57-68, Lk 22: 54-55,63-71, Ja 18: 13-14,19-24)

⁵³ Bay ôrijñ nañ Jésu iyé dami wo damné kañ bay bê kwôbe menba, damné kañ bay bê kwôbe ka ðañgi men, surñê men, bay derê tô tôô tô Emen a men, saji wô ðañare.

⁵⁴ Piyêr ô tô Jésu a dôrijñ tôri bañ cêgê dê dê kwôy ôrijñ karañ derô haba wo dami wo damné kañ bay bê kwôbe a. Ôbi mô iyêbe tare nañ bay gemé kibi iyé dami wo damné kañ bay bê kwôbe bi wo hen.

⁵⁵ Damné kañ bay bê kwôbe nañ *Sanédrên kêm woge geré wo ciré ðiri kwôlo dami sari a añ ciré derijñni, nijñba, bay uwonj geréri ré. ⁵⁶ Wôsa ka pônî kôl kwôlê wonj benare gengijñ sari. Nijñba, kwôlê woji bi wo hen bijñ pôn né. ⁵⁷ Ka pônî hena añ kôl kwôlê wonj benare gengijñ sari kôl iyôñ ba: ⁵⁸ «Nini toy wo ôbi kôl iyôñ ba: «Na té iyéy Emen to gawrê a ðé nañ kôbriji hen añ sa subu na herê ðé to ðañgi hôrijñ añ na to gawrê a ðé nañ kôbriji ré.» »

⁵⁹ Gengijñ sa kwôlê wo iyére bi wo hen kôba, kwôlê woji bijñ pôn né.

⁶⁰ Menba, dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe hena ta perê kwônê ðijé aɲ engere Jésu iyôɲ ba: «Ju uwôl kwôlê sa kwo gawrê bay ka hen kôl gengiɲ sam hen né ba?»

⁶¹ Jésu wôm tôɲ. Ôbi uwôl kwôlê wôni sara ré. Menba, dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe hô engeri kôl iyôɲ ba: «Ju na *Krist, kwo Emen dôri hen, Kema Emen wo nê m ayê kibi hen ba?»

⁶² Menba, Jésu uwôli sara iyôɲ ba: «Ena ôbi bi a merê hen. Aɲ ka gelen nôbi Kema Gawra na merê sa kôbi gusurô wo Emen woɲ ôbi néé hen men, ka gelen na hera perê kirijɲ ka geri a derômaran a.»

⁶³ Menba, dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe yêgerê bargay ka yiri a hen aɲ aɲ kôl iyôɲ ba: «Nana hô gem na i dema ré kelêna kwôli sôɲ ba? ⁶⁴ Ken toy tiiré wo ôbi tiiré Emen ô m hen nijɲ na, kwôli mi a kené erem nijɲ ba?»

Menba, bay kêm uwôli kwôlê sari a kôl iyôɲ ba: «Ôbi na kwôɲ deré.»

⁶⁵ Menba, ðijé ka pôni ay tô tibéri kalê a sari a men, bay ha tiri ta aɲ bay esuge kôbriji cibijɲni aɲ bay kôli iyôɲ ba: «Li yem môɲ jeré na *ôbi kibi Emen iyôɲ aɲ ju kelêni i a dê m hen ba?»

Menba, bay gemé kibi iyé dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe hen kôba, sêri tô mari a a men.

Piyêr tôriɲ Jésu

(Mt 26: 69-75, Lk 22: 56-62, Ja 18: 15-18,25-27)

⁶⁶ Kirijɲa Piyêr ré môriɲ tôrji a tôɲ derô haba hen na, hende lê jé iyé dami wo damné kaɲ bay bê kwôbe to pôni a sa. ⁶⁷ Hende gel Piyêr wo iyêbe tare môriɲ hen menba, hende bôri dééɲ aɲ kôli iyôɲ ba: «Jôbi kôba na ju ô naɲ Jésu wo Najarêt men ré ba?»

⁶⁸ Menba, Piyêr uwôser kôl iyôɲ ba: «En hôn né. En hôn bô kwôlê wo me kôl hen né.» Menba, ôbi si ô si kibi geré

nô. ⁶⁹ Hende gili menba, hô kôlij̄n ðij̄né ka ðebe ya hen iyôñ ba: «Ôbi na kwo gawrê bay ka hen men.»

⁷⁰ Piyêr hô uwôser têê pôn a sôñ. Sem cêgê menba, ðij̄né ka ðebe ya hen na, kôlij̄n Piyêr iyôñ ba: «Na tiri wo jôbi kôba ju na kwo ðij̄né bay ka hen wôsa ju na kwo Galilé men.»

⁷¹ Menba, Piyêr dusu yiri kôl iyôñ ba: «Hena ené kôl ya ré ba, bi Emen deren. Gawra wo ken kôl kwôli hen na, en hôni ré.»

⁷² Kirij̄n bay ka hen têê wôô wori menba, kura yel. Menba, bô Piyêr jibri sa kwôlo Jêsu na kôli kôl iyôñ ba: «Já uwôserê jeré hônen né têê subu dema kura ré yilé têê wôô.» Menba, ôbi si nô añ sôm.

15

Jêsu ðebu tumô Pilat a

(Mt 27: 1-2,11-14, Lk 23: 1-5, Ja 18: 28-38)

¹ Tô kirij̄n cud menba, damné kañ bay bê kwôbe danji nañ surj̄né men, *bay derê tô tôô to Emen nañ *Sanédrên kêm ka ba hen a men. Kirij̄na bay harê Jêsu menba, bay ôrij̄n nañ ði ô bij̄n Pilat. ² Pilat engereri iyôñ ba: «Ju na kelma ôbi emê sa iyé Jubj̄né bi ba?» Menba, Jêsu uwôli sara iyôñ ba: «Jôbi a kelé hen.»

³ Damné kañ bay bê kwôbe karê kwôlê wo kwôni ðij̄n Jêsu a sari a. ⁴ Menba, Pilat hô engereri iyôñ ba: «Ju uwôli kwôlê wôni sa kwôlê wo bay kôl kêm hen né ba? Toy kwôlê wo bay pôy ðém kem a hen.»

⁵ Menba, Jêsu uwôli kwôlê wôni sara ré añ li wo tini Pilat ge kay.

Bay uwôl kwôli temare sa Jêsu a

(Mt 27: 15-26, Lk 23: 13-25, Ja 18: 39 - 19: 16)

⁶ Elê elê nañ sa geserê *Pak ba, Pilat uwôl kwôni pôn ta bô danjay a. Na kwôni wo ðij̄né gey bi bay ré uwôli

ta. ⁷ Gawra wo pônî bay uwôgeri Barabas yi dangay a nañ bandijnê wôsa bay na gey bi kelma ré ômji ré, menba, bay na duu gawra pôn. ⁸ Kwônê ðijné eraji si iyé Pilat añ bay kôlijn Pilat ré li anğa kwo ré lêrê gañ gañ hen biji. ⁹ Menba, Pilat uwôlji sara iyôn ba: «Ken gey bi ené ulênge kelma wo Jubnê ta ba?»

¹⁰ Wôsa ôbi hôn wo ré na terbére a ré liji aña damné kañ bay bê kwôbe ré ðerijn Jésu bi hen. ¹¹ Menba, damné kañ bay bê kwôbe gwôsiji ðijné ré kôlijn Pilat ré uwôl Barabas ta ði. ¹² Pilat hô engereji iyôn ba: «Na mi a ené lê nañ kwo bay uwôgeri kelma wo Jubnê hen ba?»

¹³ Menba, bay kêm kôli kibriji pôn iyôn ba: «Diri añ ju ðééri sa gurô tagelê.»

¹⁴ Pilat engereji iyôn ba: «Na mi ka habijn a ôbi ré li ba?» Menba, bay hô kôli kêm iyôn ba: «Bééri sa gurô tagelê.»

¹⁵ Pilat gey lê anğa bôrji gey hen añ ôbi uwôl Barabas ta men, ôbi bi bay yêmnê Jésu nañ tinêre añ nôgiri bijn asgarñê bi ré ô ðééri haji nij.

Asgarñê ayrê Jésu

(Mt 27: 27-31, Ja 19: 2-3)

¹⁶ Asgarñê ôrijn nañ Jésu kini merê Pilat a menba, bay uwôge tô kwônê ðijné kaji ka ba hen. ¹⁷ Bay dôbijn Jésu bargay ka hendi silim silim men, bay gaa jabga wojn kenare nañ gesem dôbri sari a a men. ¹⁸ Menba, bay liri dosé kôl iyôn ba: «Dosé tom, kelma wo Jubnê.»

¹⁹ Menba, bay sêri sari a nañ gusera men, bay tibiri kalé a sari a men, bay cubu gubarji tumôri a mega wo ciré biri kwôlê iyôn a men. ²⁰ Kirijna bay sili hen iyôn nij na, bay dô bargay ka hendi silim silim ka bay ré dôbri yiri a hen men, bay hô tôbri bargay kari hôrijn añ bay sijn nañ ði nô wê erê ðééri sa gurô tagelê.

Bay bér Jésu sa gurô tagelê

(Mt 27: 32-44, Lk 23: 26-43, Ja 19: 17-27)

²¹ Simô wo na gawra wo Sirên uwo tô nonore a ô erê wori. Ôbi na iba si Alêksander naɲ Rupus. Menba, asgarɲê b̄iri eren̄ b̄iri ay gurô tagelê wo Jésu. ²² Menba, asgarɲê ôriɲ naɲ Jésu kirijɲ ka bay uwôgeji Gwôlgwota. Gwôlgwota na, iyayriri na ibé sa gawra. ²³ Bay gey ciré bijɲ Jésu care toɲ kam tɲaɲɲor naɲ kalmê ka bay uwôgeji *miir hen bô bi ôbi ré yi, nijba, Jésu kaɲ. ²⁴ Asgarɲê bér Jésu sa gurô tagelê aɲ p̄orji bargay kari céɲji naɲ geré wo jalaw terê. ²⁵ Kirijna bay b̄ééri sa gurô tagelê hen iyôɲ na, tare na den̄gêse toɲ tô kirijɲ. ²⁶ Sa gurô wo bay b̄ééri ya hen na, bay li magtubu di ya uwôlijɲ kwôlê sari a kôl iyôɲ ba: «Kelma wo Jubɲê.» ²⁷ Bay bér bay gemsare ka p̄oni wôɲ naɲ Jésu, kwo p̄oni sa kôbri maa men, kwo p̄oni sa kôbri gusurô men. [²⁸ Na hen iyôɲ a kwôlo na lijɲ bô magtubu to Emen a kôl iyôɲ ba: «Bay dayri p̄on naɲ bay gemsare» hen ré ô naɲ geréri têrê têrê.]

²⁹ Bijné ka ô tô geré hen kôba, tiiré Jésu aɲ lijɲ sarji ômijɲ ya ya aɲ bay kôl iyôɲ ba: «Jôbi ju kôl jeré té *iyéy Emen aɲ jeré hô d̄é hôriɲ sa subu d̄ej hen na, ³⁰ gôlijɲ naɲ yem aɲ ju herbo t̄on̄ sa gurô tagelê nijna gelé.»

³¹ Damné kaɲ bay bê kwôbe naɲ bay derê tô tô to Emen ayrê Jésu kôlijɲji perêrji a iyôɲ ba: «Ôbi gôlijɲ naɲ b̄ijné menba, ôbi nê m̄ gôlijɲ naɲ yiri ré. ³² Ôbi wo na *Krist, kwo Emen dôri hen, Kelma wo *Israyêl bi herbo sa gurô tagelê t̄on̄ bi nijna gelé aɲ nijna bê bôrni sari a.»

Bijné ka bay b̄éérji kwari a hen kôba, tiréri a men.

Temay Jésu

(Mt 27: 45-56, Lk 23: 44-49, Ja 19: 28-30)

³³ Kirijna tare d̄ubu d̄iŋne na, kirij̄n hendu sa terare a nà kêm kwôy tare tô yébé ayij̄n sa t̄ôj̄ne ta hen. ³⁴ Kirijna tare to yébé ayij̄n sa t̄ôj̄ne ta hen nêmenba, Jêsu jô gura wo dami kôl iyôŋ ba: «Elwa, Elwa lema sabaktani?» (Bôri na: «Emen wuj̄nê, Emen wuj̄nê wô mi a jeré d̄én aŋ hen iyôŋ ba?»)

³⁵ Bijné ka p̄oni ka d̄ebe ya hen na, kirijna bay toy t̄ôri hen iyôŋ, menba, bay kôl iyôŋ ba: «Toyénge, ôbi uwôge *Eli.»

³⁶ Menba, kwo p̄oni ge ô dôbê kibi bargay bô kam tij̄nad̄or ka bay uwôgeji binêger hen aŋ dôbe kibi gurô bij̄n Jêsu bi ôbi ré yi, aŋ kôl iyôŋ ba: «Di jan, naa gelé sé Eli a so sa herberi sa gurô tagelê ba?»

³⁷ Menba, Jêsu jô gura naŋ t̄ôri to dami menba, kibri wôm men.

³⁸ Bargay ka bay ha jôrij̄n bô iyéy Emen a hen na, yêgij̄n derôre a wôô ayij̄n t̄ôri ta kwôy uwôl t̄ôŋ. ³⁹ Dami wo asgar wo d̄ebe si tumô gel temayri hen na, kôl iyôŋ ba: «Gawra bi wo hen na, na Kema Emen bi tiri a men.»

⁴⁰ Kirij̄n bay ka hen na, yébé ka p̄oni d̄ebe ya sêd wolé gel. Perêrji a na Mari to Magdala men, Mari toŋ yo si *Jak wo dê naŋ Josês men, Salomé men. ⁴¹ Yébé bay ka hen na ôrji tô Jêsu a men, na li aŋgaŋ emê biri a men, kirijna ôbi na baŋ Galilé. Men, yébé ka d̄aŋgi kwône ka na ôrji naŋ Jêsu Jérusalêm a hen ya men.

Emé Jêsu

(Mt 27: 57-61, Lk 23: 50-56, Ja 19: 38-42)

⁴² Kirijna tare kurij̄n nij̄n na, mega wo na sa b̄éré sa t̄ê sa *sa merê ta menba, ⁴³ Josêp wo Arimaté sa, ôbi na Sanédren wo dami wo bay biri kwôlê perê megêri a men, ôbi mô gem *emê iyére to Emen ta a era hen. Ôbi ay harê uwôl aŋ ô iyé *Pilata a ô enjêreri temay Jêsu. ⁴⁴ Tini Pilat ge kay wo Jêsu ré ma nij̄n. Menba, ôbi jé uwôga dami wo

asgarjê aṅ engeri séé Jésu ré ma na ca yeṅ ba? ⁴⁵ Kirijna dami wo asgarjê kôli mega wo Jésu ré ma na tiri na, Pilat ay tôô bi bay ré ði Josêp ré ayê temayri. ⁴⁶ Josêp kelo kibi bargay ka bôri aṅ, dô temay Jésu tôṅ sa gurô tagelê aṅ lêgeriri naṅ bargay ka bôri aṅ ô eméri bô iyom wo bay kerge bô keram a, menba, gerṅge kulmaṅ keram legiṅ kibi kamjê ta. ⁴⁷ Mari to Magdala naṅ Mari toṅ yo Jak gelji kirijni ka bay emiṅ Jésu ya hen.

16

Jésu ji si kamjê

(Mt 28: 1-8, Lk 24: 1-12, Ja 20: 1-10)

¹ Kirijna sa *sa merê ta di jô niṅ menba, Mari to Magdala men, Mari yo *Jak men, Salomé men, kelji ider wo ðijné dô bi ciré erê wusé sa temay Jésu a. ² Sa pôn cêgi sa sa merê ta a naṅ sa demas menba, yébé bay ka hen ôrji tô kirijni pulôl sa kamjê kirijna tare aya gubeṅ hen. ³ Bay kôliṅ yirji iyôṅ ba: «I a gerṅgé kulmaṅ keram wo yi kibi kamjê hen béna ba?»

⁴ Bay ay tirji menba, gelji kulmaṅ keram wo dami bi wo hen kwôni gerṅgeri wolé. ⁵ Bay si bô kamjê aṅ gelji kema mana pôn mô si sa kôbi gusurô sa kamjê. Kema mana bi wo hen dôbe bargay ka bôri aṅ yêṅge. Menba, yébé bay ka hen harê liji. ⁶ Menba, ôbi kôliṅ iyôṅ ba: «Harêṅge né. Ken woge na Jésu wo Najarêṅ wo bay na ðééri hen né ba? Ôbi ji si kamjê. Ôbi naṅ na. Gelêṅge kirijni ka bay emiṅni ya hen a nà. ⁷ Herêṅge ken ô kôliṅ bay tôri men, Piyêr a men, mega wo Jésu ré ô tumôṅge a Galilé. Na yaṅ a kené erê geléri mega wo ôbi na kelêṅge hen iyôṅ.»

⁸ Yébé bay ka hen soji bô kamjê gerji men, bay wuré men, harê liji a men. Bay kôliṅ kwôni kwôlé wôni ré wôsa harê liji gaṅ.

*Jésu si sa Mari toɲ Magdala
(Mt 28: 9-10, Ja 20: 11-18)*

[⁹ Jésu ji si kamɲê tô kirijɲ cud sa pôn cêgi sa sa merê ta menba, ôbi si sa Mari to Magdala to ôbi na dage tunu to habijɲ jurgem a yere a. ¹⁰ Mari to Magdala ô kôlijɲ megêre ka na naɲ ði hen ka uwôbe aɲ sôm hen mega wo teré uɲa Jésu. ¹¹ Kirijɲa bay toy wo Jésu ré ji si kamɲê men, hende gelori a men na, bay nare sara.

*Jésu si sa bay tôri ka wôô hen
(Lk 24: 13-35)*

¹² Cêgeri wori menba, Jésu gel yiri gay bijɲ bay tôri ka wôô perêrji a ka ôrji nono hen. ¹³ Menba, bay heraji a Jérusalêm a sa kôlijɲ tô megêrji ka ba hen, ciré uɲa Jésu menba, megêrji bay ka hen na naɲ ci.

*Jésu si sa bay tôri ka môj kibi pôn hen
(Mt 28: 16-20, Lk 24: 36-49, Ja 20: 19-23, Jé lê bay jé 1: 6-8)*

¹⁴ Cêgê menba, Jésu si sa bay tôri ka môj kibi pôn hen kirijɲa bay mô ôm emê menba, Jésu nayji wôsa bô denjelé woji men, wô wo bay bi bôrji sa kwôlê wo ðijé ka uwonji tô jê sé kamɲê hen na ré a men. ¹⁵ Menba, ôbi kôlji iyônɲ ba: «Erênge naɲ sa iyére iyére sa terare a nà aɲ ken uwôl béré Kwôlo Dôri bijɲ gawrê kêm. ¹⁶ Kwôni wo bi bôri sa Kwôlo Dôri bi wo hen a men, li batêm a men ná, a uɲé gelê. Nijɲba, kwôni bi bôri sara ré na kwôlê a ðeré sari. ¹⁷ Gelênge angaɲ gijê ka a uɲé ðijé ka bi bôrji sa Kwôlo Dôri a a nà: naɲ henen ná, bay a dagê tunu to habijɲ men, bay iyêlê kibi kwôlê wo ðaɲné a men. ¹⁸ Hena bay ré ðu kalaw naɲ kôbriji ley, yiji hana wo maɲ a men kôba, ani kani a liji ré. Hena bay ré uwôl kôbriji sa bay ômɲare a ná, bay a berarê.»

*Jésu hô derômaraj a
(Lk 24: 50-53, Jé lê bay jé 1: 9-11)*

¹⁹ Kelma Jésus kirijna ôbi kôlij bay tôri hen iyôη menba, Emen ayri ôrijn ta derômaraj a ajn ôbi ô merê sa kôbri wojn gusurô. ²⁰ Menba, bay tôri ôrji ulê béré najn kirijn kêm. Kelma li najn ci ajn ôbi bi bay li anjan gijnê bijn tô kwôlê wo bay kôl hen mega wo ré na tu kwôlê.]

DERÉ KIBI KWÔLÊ

[Menba, Mari to Magdala men, Mari tojn yo Jak men, najn Salomé a men, ôrji lew ô kôlij Piyêr najn megêri kwôlê wo kema mana wo ré kelaji hen. Cêgeri wori menba, Jésus najn yiri jéji si tô emen men, si kini kurijnare tare a men, ulê béré kwôlo yi najn jengêri hen men, kwo a mênijn né hen men, kwo kwôni a uwôrijn gelé wo najn kwini hen a men hen.]

Magtubu tôô toꝓ bɨnare to kôrbi

Kimré: Magtubu tôô toꝓ bɨnare to kôrbi New Testament
copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kimré

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 28 May 2022

9dff176-4e78-52cc-9acd-204efe85cf84